

Regeringens proposition

2003/04:92

Sveriges antagande av rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff

Prop.
2003/04:92

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 4 mars 2004

Göran Persson

Thomas Bodström
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Inom Europeiska unionen har ett utkast till rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff utarbetats. I propositionen föreslås att utkastet till rambeslutet godkänns av riksdagen. Utkastet till rambeslut är utarbetat på initiativ av Frankrike, Förenade kungariket och Sverige och innehåller bestämmelser om verkställighet av bötesstraff. Enligt rambeslutet skall ett bötesstraff som har beslutats i en medlemsstat av antingen en domstol eller, under vissa förutsättningar, en annan myndighet erkännas och verkställas i en annan medlemsstat utan att något nytt beslut behöver fattas av den staten. I vissa fall skall dock verkställigheten av bötesstraffen kunna vägras. Verkställigheten skall ske på samma sätt som för ett inhemskt bötesstraff.

Den tidpunkt då medlemsstaterna skall ha genomfört bestämmelserna i rambeslutet är ännu inte bestämd. I propositionen redovisas vilken lagstiftning och övrig reglering som rambeslutet kräver. Förslag till lagstiftning läggs dock inte fram i propositionen. Sådana förslag kommer att läggas fram vid ett senare tillfälle.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Ärendet och dess beredning.....	5
3	Internationellt straffrättsligt samarbete.....	6
3.1	Europeiska unionen.....	6
3.1.1	Allmänt om straffrättsligt samarbete	6
3.1.2	Ömsesidigt erkännande.....	6
3.2	Europarådet	7
4	Rambeslutets innehåll.....	9
4.1	Syfte, definitioner och behöriga myndigheter	9
4.2	Tillämpningsområdet och kravet på dubbel straffbarhet ..	10
4.3	Vägransgrunder	11
4.4	Förfaranderegler.....	12
4.5	Övriga frågor.....	13
5	Gällande svensk lagstiftning.....	14
5.1	Lagstiftning om böter m.m.	15
5.1.1	Böter.....	15
5.1.2	Företagsbot.....	16
5.1.3	Rättegångskostnader	17
5.1.4	Avgift till brottsofferfond	17
5.1.5	Skadestånd på grund av brott.....	18
5.1.6	Föreläggande av ordningsbot och strafförelägganden	18
5.1.7	Sammanfattning	19
5.2	Verkställighet i Sverige av böter m.m.	20
5.2.1	Uppbörd och indrivning av böter m.m.	20
5.2.2	Det nya Skatteverket.....	22
5.3	Internationell verkställighet av domar och slutliga beslut	22
5.3.1	Den internationella verkställighetslagen.....	22
5.3.2	Den nordiska verkställighetslagen	25
6	Antagande av rambeslutet och svenska förklaringar till rambeslutet	27
6.1	Antagande av rambeslutet.....	27
6.2	Svenska förklaringar till rambeslutet	35
7	Genomförande av rambeslutet.....	36
8	Närmare om förfarandet när Sverige är utfärdande eller verkställande stat	40
9	Ekonomiska konsekvenser	41
Bilaga 1	Utkast till rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff.....	43
Bilaga 2	Utkast till intyg	54
Bilaga 3	Utkast till uttalanden i anslutning till rambeslutet.....	62
Bilaga 4	Remissinstanser	64

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2003/04:92

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner

1. det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff,
2. att Sverige inte avger någon förklaring enligt artikel 16, punkten 1 a.

I juli 2001 tog Frankrike, Förenade kungariket och Sverige initiativ till ett utkast till ett rambeslut om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff (EGT C 278, 2.10.2001, s. 4). En faktapromemoria har upprättats över utkastet till rambeslutet (2001/02:FPM 18). Initiativet baseras på de slutsatser som Europeiska rådet antog 1999 i Tammerfors som innebär att principen om ömsesidigt erkännande av medlemsstaternas rättsliga avgöranden skall bli en hörnsten i det straffrättsliga samarbetet inom unionen.

Vid ministerrådet för rättsliga och inrikes frågor den 8 maj 2003 nåddes en principöverenskommelse om innehållet i rambeslutet. Överenskommelsen avser ett utkast till rambeslut som i väsentliga delar skiljer sig från det ursprungliga förslaget.

Europaparlamentet yttrade sig den 17 januari 2002 över förslaget till utkast till rambeslut (T5-0019/2002 slutlig), vari de godkände förslaget.

Utkastet till rambeslut, liksom ett utkast till intyget och uttalanden i anslutning till rambeslutets antagande från kommissionen, rådet, Tyskland och Österrike är i senaste svenska versioner fogade till denna proposition som *bilagorna 1-3*. Den överenskomna texten har ännu inte varit föremål för slutlig språkgranskning av EU:s språkexperter, de s.k. juristlingvisterna. Det kan därför inte uteslutas att vissa språkliga justeringar kommer att göras i texterna. Några ändringar av innehållet i sak kan dock inte förutses.

Regeringen har under förhandlingsarbetet fortlöpande informerat och samrått med riksdagen. Företrädare för Justitiedepartementet har sammanträtt med justitiekottet vid ett flertal tillfällen. Vidare har justitieministern redogjort för förhandlingsarbetet och den svenska positionen vid sammanträden i EU-nämnden.

Avsikten är att rambeslutet skall antas så snart som möjligt. Medlemsstaterna kommer att ha viss tid på sig från det att rambeslutet antas att genomföra rambeslutet. Sverige kommer därvid att sträva efter att en genomförandetid om minst två år bestäms. Något förslag till den lagstiftning som genomförandet av rambeslutet kräver lämnas därför inte i detta sammanhang. I propositionen behandlas endast frågan om riksdagens godkännande av utkastet till rambeslut och en bedömning av vilken lagstiftning som rambeslutet kräver.

En promemoria om Sveriges antagande av rambeslutet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig på Justitiedepartementet (dnr 2003/9776/BIRS).

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen och vänsterpartiet.

3.1 Europeiska unionen

3.1.1 Allmänt om straffrättsligt samarbete

Genom Maastrichtfördraget vidgades EU-samarbetet till att omfatta även rättsliga och inrikes frågor (den s.k. tredje pelaren). Därmed blev också straffrättsliga frågor föremål för samarbete inom ramen för EU.

Amsterdamfördragets ikraftträdande 1999, med ett uttalat mål att inom unionen skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, har intensifierat arbetet med de straffrättsliga frågorna inom tredje pelaren. Medlemsstaterna har utarbetat ett flertal handlingsplaner med riktlinjer om hur brottsligheten skall bekämpas och har antagit rättsakter för att förbättra det straffrättsliga samarbetet.

Inom EU finns inga rättsakter som reglerar verkställighet över gränserna av bötesstraff. När Schengensamarbetet låg utanför EU:s område och var ett ordinärt mellanstatligt samarbete utarbetades en konvention om trafikbrott. Konventionen innehåller bestämmelser om verkställighet av bötesstraff, men även regler om rättslig hjälp i samband med lagföring av trafikbrott. Konventionen undertecknades den 28 april 1999. Enligt Amsterdamfördraget, som trädde i kraft den 1 maj 1999, skulle Schengenregelverket införlivas med EU:s rättsordning, vilket inkluderade den nämnda konventionen. I det beslut där konventionen skulle införlivas, åberopades dock en rättslig grund som ifrågasattes av rådets rättstjänst. Det fick till följd att medlemsstaterna upphörde med sitt arbete att ratificera konventionen. Medlemsstaterna har i stället avvaktat nu aktuellt rambeslut, framför allt mot bakgrund av att i framtiden få en generell rättsakt om verkställighet av bötesstraff.

3.1.2 Ömsesidigt erkännande

Begreppet ömsesidigt erkännande introducerades vid Europeiska rådet i Cardiff 1998. Vid rådsmötet den 3 december 1998 antogs en handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget (den s.k. Wien-handlingsplanen). Som prioriterad åtgärd nämns bl.a. inledande av en process med sikte på att underlätta ömsesidigt erkännande av beslut och verkställighet av domar i brottmål.

Frågan om ömsesidigt erkännande behandlades särskilt av Europeiska rådet i Tammerfors den 15–16 oktober 1999. Europeiska rådet fastslog att principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden skulle bli en hörnsten inom det rättsliga samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området. Europeiska rådet uppmanade rådet och kommissionen att senast i december 2000 anta ett åtgärdsprogram för att genomföra principen om ömsesidigt erkännande.

Den 30 november 2000 antog rådet ett åtgärdsprogram för genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut på straffrättsens område. En indelning görs i åtgärder som tar sikte på beslut före dom och åtgärder med anledning av eller efter dom. Åtgärderna avser beslut och domar som riktar sig mot såväl egendom som personer. Näst högsta prioritet gavs till antagande av en rättsakt som

gör det möjligt att tillämpa principen om ömsesidigt erkännande inom EU på bötesstraff. I juli 2001 tog Frankrike, Förenade kungariket och Sverige initiativ till en sådan rättsakt.

Grundtanken med ömsesidigt erkännande är att förstärka det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna, men även att förstärka skyddet av den enskilda individens rättigheter. Ömsesidigt erkännande i sin mest utvecklade form bygger på tanken att medlemsstaterna inte på något sätt skall ifrågasätta varandras domar och beslut utan i stället direkt verkställa dem, trots de olikheter som finns hos medlemsstaterna såväl när det gäller materiella som processuella förutsättningar. Ömsesidigt erkännande förutsätter således att medlemsstaterna har förtroende för varandras rättssystem. Tanken med ömsesidigt erkännande är även att skapa ett mervärde i förhållande till dagens system. Den reglering som finns i dag för att verkställa bötesstraff och som få medlemsstater har anslutit sig till (se avsnitt 3.2), bygger på ett traditionellt sätt att samarbeta. Den stat som tar emot en ansökan om att verkställa ett bötesstraff har stora möjligheter att ifrågasätta straffet och att vägra verkställighet. Prövningen av en sådan verkställighet är ofta tidskrävande med inblandning av flera instanser som skall ta ställning till frågan. Principen om ömsesidigt erkännande utgår i stället ifrån att domen eller beslutet fattas i den förstnämnda staten för att sedan översändas direkt till den andra statens verkställande myndigheter för verkställighet där utan att några nya beslut behöver fattas i den verkställande staten.

Den europeiska arresteringsordern var den första rättsakt som antogs inom ramen för principen om ömsesidigt erkännande av varandras straffrättsliga beslut. Det rambeslutet antogs i juni 2002 (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1). Den 25 september 2003 överlämnade regeringen till riksdagen propositionen Lag om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (prop. 2003/04:7). I propositionen föreslogs en ny lag om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Propositionen behandlades av riksdagen i betänkandet 2003/04:JuU8 och i riksdagsskrivelsen 2003/04:107. Den nya lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2004.

Ett annat initiativ, som bör nämnas, är rambeslutet om verkställighet i EU av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial, vilket antogs av rådet den 22 juli 2003 (EUT L 196, 2.8.2003, s. 45). Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att införliva rambeslutet i svensk lagstiftning.

Det nu aktuella rambeslutet var det första initiativ som togs inom ramen för principen om ömsesidigt erkännande när det gäller *slutliga* domar och beslut. I detta sammanhang bör också nämnas att det danska ordförandeskapet i juni 2002 tog initiativ till ett rambeslut om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande. Beträffande detta rambeslut pågår förhandlingarna fortfarande.

3.2 Europarådet

För att genom internationellt samarbete särskilt öka möjligheterna att effektivt och smidigt beivra trafikbrott som begåtts av en trafikant vid

tillfällig vistelse utanför hemlandet antogs 1964 en konvention om straff för vägtrafikbrott (trafikbrottskonventionen). Sverige tillträdde konventionen 1972 och i samband därmed trädde lagen (1971:965) om straff för trafikbrott som begåtts utomlands i kraft. Utöver Sverige har inom EU endast Danmark och Frankrike tillträtt konventionen. Sverige har för sin del förklarat att konventionen inte skall tillämpas mot de nordiska länderna då i stället lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. skall gälla. I konventionen ges regler om såväl lagföring för trafikbrott som verkställighet av domar beträffande trafikbrott i de fall där gärningsmannen har sitt hemvist i en annan konventionsstat än den där brottet har begåtts. Sverige har gjort förbehåll mot trafikbrottskonventionens bestämmelser om överföring av verkställighet och har endast godtagit konventionens bestämmelser om överföring av lagföring. Skälet till det är att man från svenskt håll ville få löst frågan om internationell verkställighet av brottnödsdomar i ett större sammanhang.

För att skapa möjligheter till ett internationellt samarbete också utanför trafikbrottens område antog Europarådet 1970 en konvention om brottnödsdoms internationella rättsverkningar (brottnödsdomskonventionen). Sverige tillträdde konventionen 1974. Utöver Sverige har fyra andra EU-stater tillträtt konventionen, nämligen Danmark, Nederländerna, Spanien och Österrike. Bland de stater som blir medlemmar i EU den 1 maj 2004 har Cypern, Estland, Lettland och Litauen tillträtt konventionen. Sverige har förklarat att konventionen inte skall tillämpas mot de nordiska länderna, där den nordiska verkställighetslagen i stället skall gälla. Genom brottnödsdomskonventionen får en ansluten stat en behörighet att verkställa en utländsk brottnödsdom och konventionen förpliktar också i princip den konventionsstaten att efter en framställning från en annan konventionsstat överta verkställigheten av en påföljd. Konventionen är tillämplig på bötesstraff som har utfärdats av domstolar men även bötesstraff av andra myndigheter omfattas. För Sveriges del innebär det även strafförelägganden och förelägganden av ordningsbot.

Den praktiska tillämpningen av brottnödsdomskonventionen är emellertid avsevärt begränsad. För tillämpningen av konventionen uppställs nämligen vissa krav. Överföring av verkställighet kan med få undantag endast ske till det land där den dömda personen har sitt hemvist. Det krävs vidare dubbel straffbarhet. Även själva förfarandet omgärdas av en detaljerad reglering från det att en framställning ges in till dess att verkställighet av påföljden faktiskt sker. Om inte framställningen avslås direkt i den andra staten inleds ett domstolsförfarande där den utländska domstolen avgör om hinder mot överförande av verkställighet finns och om så inte är fallet, meddelas en ny påföljd för den dömda personen. Domstolen är vid sin prövning bunden av den bevisbedömning som framgår av den ursprungliga domen. Utgörs avgörandet av en uttömlösdom eller av ett beslut som i Sverige motsvarar ett föreläggande av ordningsbot eller ett strafföreläggande gäller dock att den dömda personen har möjlighet att få målet omprövat i sin helhet, alltså även bevisbedömningen, antingen i domslandet eller i det land som har mottagit framställningen om verkställighet.

Det nämnda förfarandet har ansetts onödigt komplicerat och har använts i mycket liten omfattning. Dessutom har Nederländerna och Österrike i olika utsträckning reserverat sig mot en förpliktelse att alls verkställa utevarodomar samt ordningsbot och strafförelägganden. Det har också visat sig att brottmålsdomskonventionen har tillämpats ytterst sällan, bl.a. på grund av det komplicerade förfarandet men också för att ett otillräckligt antal länder har tillträtt konventionen.

4 Rambeslutets innehåll

Rambeslutet innehåller bestämmelser om verkställighet inom EU av bötesstraff. Bestämmelserna skall kunna användas när den fysiska eller juridiska person mot vilken ett bötesstraff har fattats har sin egendom, inkomst eller hemvist, eller – när det gäller en juridisk person – har sitt säte, i en annan medlemsstat inom EU. Tanken är att ingen fysisk eller juridisk person i framtiden skall kunna undkomma verkställigheten av ett bötesstraff inom EU.

4.1 Syfte, definitioner och behöriga myndigheter

Rambeslutet syftar till att reglera rättsligt samarbete mellan myndigheter i *den utfärdande staten* (den medlemsstat där ett bötesbeslut har meddelats) och *den verkställande staten* (den medlemsstat dit ett bötesbeslut har överförts för verkställighet) när ett bötesstraff har dömts ut och det finns ett behov av att det skall verkställas i en annan medlemsstat.

Artikel 1 innehåller en uppräkningslista av olika definitioner av betydelse för rambeslutet. Bestämmelsen anger bl.a. att med begreppet *beslut* avses ett slutligt beslut om bötesstraff för en fysisk eller juridisk person om beslutet har fattats av en domstol på grund av en brottslig gärning i den utfärdande staten eller en annan myndighet än en domstol med avseende på dels ett brott, dels en gärning som är straffbar som en överträdelse av lagbestämmelser (dvs. administrativa förseelser) om personen i fråga har haft möjlighet att få sin sak prövad inför en domstol med särskild behörighet i brottmål. Med det sistnämnda avses utifrån svenska förhållanden att beslutet skall kunna prövas i en domstol i ett straffrättsligt förfarande. Med begreppet *bötesstraff* skall förstås en skyldighet att betala 1) ett penningbelopp som utdömts i ett beslut vid en fällande dom för en gärning, 2) ersättning till brottsoffer i vissa fall, 3) rättegångskostnader i sådana förfaranden som har lett fram till bötesbeslutet och 4) ersättning till en allmän fond eller en stödorganisation för brottsoffer, vilket utdömts i samma beslut. I begreppet bötesstraff ingår inte beslut om förverkande av hjälpmedel eller vinning av brott eller sådana beslut som omfattas av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (dvs. Bryssel I-förordningen).

Enligt *artikel 1 a* skall varje medlemsstat underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som skall vara behöriga enligt rambeslutet när medlemsstaten är den utfärdande respektive den verkställande staten. Varje medlemsstat får också – om organisationen av dess interna system gör det nödvändigt – utse en eller flera centrala myndigheter att administrera översändandet och mottagandet av framställningar om verkställighet av bötesstraff enligt rambeslutet samt att bistå de behöriga myndigheterna.

4.2 Tillämpningsområdet och kravet på dubbel straffbarhet

Rambeslutet har ett generellt tillämpningsområde, dvs. det gäller för alla bötesstraff oavsett vilket brott personen i fråga har blivit dömd för. I *punkt 2 a i beaktandesatserna* tydliggörs att rambeslutet även omfattar bötesstraff utdömda för vägtrafikbrott.

När det gäller kravet på dubbel straffbarhet, dvs. att brottet skall utgöra ett brott också i den verkställande staten har rambeslutet samma konstruktion som rambeslutet om den europeiska arresteringsordern och rambeslutet om verkställighet av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial. Kravet på dubbel straffbarhet får inte ställas upp om den utfärdande staten anser att gärningen motsvarar något av de brott som räknas upp i en lista i *artikel 2 a punkten 1*. Utgångspunkten för listan är de två nämnda rambesluten, med tillägg av några brottstyper som är särskilt vanligt förekommande vid bötesstraff. Listan omfattar flera av de brott som regleras i brottsbalken och som kan resultera i antingen villkorlig dom eller skyddstillsyn i förening med böter eller ett rent bötesstraff (t.ex. misshandel, olaga hot, stöld och andra tillgreppsbrott, bedrägeri och andra oredlighetsbrott samt förfalskningsbrott). Även brott och brottstyper inom den svenska specialstraffrätten omfattas, t.ex. narkotikabrott, miljöbrott, vissa brott enligt vapenlagen och utlänningslagen samt olika vägtrafikbrott. De tillkommande brottstyperna i listan för detta rambeslut är överträdelse av vägtrafikbestämmelser, varusmuggling, immaterialrättsliga brott, våld och hot mot person, skadegörelse samt stöld. Dessutom omfattas sådana brott som enligt en stats nationella lagstiftning har införts för att genomföra rättsakter som har antagits enligt EG-fördraget eller avdelning VI i EU-fördraget.

Efter beslut av rådet skall listan kunna utvidgas eller ändras. De brottsbeteckningar som anges i listan motsvarar inte alltid brott som i den svenska lagstiftningen har samma beteckning. Det är den utfärdande staten som styr denna prövning genom att ange om brottet omfattas av listan eller inte och den verkställande myndigheten får i sådant fall inte göra en egen bedömning av om brottet är straffbart i den egna staten. Brotten i listan är till viss del harmoniserade inom EU.

För de brott som inte omfattas av listan får den verkställande staten kräva dubbel straffbarhet.

Artikel 4 reglerar de vägransgrunder som en medlemsstat får åberopa för att inte verkställa ett bötesstraff. Verkställighet får vägras om det intyg som skall skickas med bötesbeslutet saknas, är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar innehållet i bötesbeslutet. Dessutom får verkställighet vägras om inte intyget anger att den dömda personen, när ett skriftligt förfarande har använts, har underrättats om sin rätt att överklaga och tidsfristerna för detta. Verkställighet får också vägras när beslutet har fattats i den berörda personens utemål och det inte av intyget framgår att den berörda personen har underrättats om förfarandet eller har meddelat att han eller hon inte bestrider saken. Vidare anges att vägran får ske om den person beslutet avser har dömts för samma gärningar i den verkställande staten eller i någon annan stat än den utfärdande och den verkställande staten och beslutet har verkställts där (principen om *ne bis in idem*, dvs. att ingen skall dömas två gånger för samma sak). Den verkställande staten får också vägra att verkställa bötesstraffet om det hänför sig till en gärning som inte motsvaras av ett brott i den verkställande staten, under förutsättning att gärningen inte faller in under de brott som räknas upp i listan i artikel 2 a punkten 1 (dvs. ett krav på dubbel straffbarhet). Gäller bötesbeslutet ett brott som har begåtts helt eller delvis på den verkställande statens territorium eller utanför den utfärdande statens territorium och åtal inte är tillåtet för brottet i fråga i den verkställande staten när det har begåtts utanför den statens territorium kan den verkställande staten också vägra att verkställa beslutet.

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får dessutom vägra att verkställa ett bötesbeslut om verkställigheten är preskriberad enligt den verkställande statens lagstiftning och beslutet avser gärningar som omfattas av den verkställande statens egen jurisdiktion. Ytterligare två vägransgrunder som anges i rambeslutet är om det enligt den verkställande statens lagstiftning finns immunitet som gör det omöjligt att verkställa bötesstraffet eller om den dömda personen inte är straffmyndig enligt den verkställande statens lagstiftning. Den sista möjligheten att vägra verkställa ett bötesstraff enligt artikel 4 avser det fallet att det utdömda bötesstraffet är lägre än 70 euro eller motsvarande belopp.

För vissa av vägransgrunderna gäller att samråd skall ske mellan de berörda myndigheterna innan ett beslut om att vägra erkänna och verkställa ett bötesstraff fattas.

Artikel 4 är inte helt uttömmande i fråga om vilka möjligheter en verkställande stat har att avstå från att verkställa ett bötesstraff. Det framgår av *artikel 1 b* att rambeslutet inte påverkar skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen. *Artikel 16 punkten 1 b* anger i anslutning till detta att varje medlemsstat får vägra att erkänna och verkställa ett beslut om intyget ger vid handen att dessa grundläggande rättigheter och rättsliga principer kan ha kränkts. Vidare framgår av *punkt 5 i beaktandesatserna* att rambeslutet inte hindrar medlemsstaterna från att tillämpa sina konstitutionella bestämmelser om rättssäkerhet samt förenings-, yttrande och tryckfrihet. I anslutning till

antagandet av rambeslutet avser kommissionen eventuellt att avge ett uttalande till denna beaktandesats, med innebörd att en medlemsstat endast får tillämpa sådana konstitutionella principer som är gemensamma för samtliga medlemsstater och inte sådana principer som är säregna för en medlemsstat. Kommissionens uttalande är en ensidig viljeyttring över hur den anser att en viss text skall tolkas och påverkar inte innehållet i rambeslutet. Om kommissionen står fast vid sitt uttalande avser Sverige, eventuellt tillsammans med andra medlemsstater, att i en förklaring ange att aktuell preambeltext ger alla medlemsstater en möjlighet att tillämpa sina konstitutionella bestämmelser om rättssäkerhet samt förenings-, tryck- och yttrandefrihet oberoende av om de är gemensamma för alla medlemsstater eller enbart nationella. Beaktandesats 5 anger slutligen en rätt att vägra verkställa ett bötesstraff om det finns skäl att tro att bötesstraffet har utfärdats för att straffa en person på grund av personens kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska åsikter eller sexuella läggning, eller om personens ställning kan bli lidande av något av dessa skäl.

4.4 Förfaranderegler

Rambeslutet föreskriver i *artikel 2 punkten 1* att ett bötesbeslut skall, tillsammans med ett särskilt upprättat intyg (i vilket särskilda obligatoriska uppgifter skall anges), översändas direkt till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där den fysiska person som beslutet avser har egendom, inkomst eller bostad eller – när det gäller juridiska personer – har sitt säte. Det medsända intyget skall vara översatt till den verkställande statens officiella språk eller till ett språk som den staten har förklarat sig godta (*artikel 13*).

De behöriga myndigheterna i den verkställande staten skall enligt *artikel 3* erkänna bötesbeslutet, dvs. godta detta utan ytterligare formaliteter, och skall sedan skyndsamt vidta nödvändiga åtgärder för att bötesbeslutet skall kunna verkställas. Verkställigheten skall ske på samma sätt som för ett nationellt bötesstraff enligt den verkställande statens regler. Det innebär att myndigheterna i den verkställande staten har exklusiv behörighet att besluta om förfarandet och alla andra åtgärder i samband med verkställigheten, inklusive skälen för att avbryta verkställigheten. Om den verkställande staten inte erkänner principen om juridiska personers straffrättsliga ansvar skall verkställighet mot en juridisk person ändå ske enligt den verkställande statens verkställighetsregler (*artikel 6*).

Av *artikel 2 punkten 3 a* framgår att verkställighet endast får sökas i en medlemsstat i taget. Följden av att översända ett bötesbeslut till en annan medlemsstat framgår av *artikel 12*. Den utfärdande staten avhänder sig nämligen vid översändandet av beslutet den fortsatta verkställigheten av bötesstraffet, men verkställigheten återgår om verkställigheten har ställts in i den verkställande staten eller om bötesstraffet helt eller delvis inte har kunnat verkställas i den verkställande staten. Till det senare förhållandet gäller ett undantag. Om verkställighet har vägrats på grund av *ne bis in idem* kan den utfärdande staten inte fullfölja verkställigheten i någon annan medlemsstat.

Kan den dömda personen bevisa att han eller hon helt eller delvis har betalat bötesstraffet skall de berörda myndigheterna enligt *artikel 6 punkten 2* samråda med varandra. Varje del av bötesstraffet som drivs in i en stat skall dras av från det belopp som återstår att driva in i den verkställande staten. *Artikel 5* anger två omräkningsregler. Om bötesbeslutet endast hänför sig till gärningar som inte har begåtts inom den utfärdande statens territorium, får den verkställande staten – om den staten har jurisdiktion över gärningarna – minska bötesbeloppet till det högsta belopp som skulle ha gällt för gärningarna i den verkställande staten. Den verkställande staten får också, vid behov, räkna om bötesbeloppet till den egna valutan, med den växelkurs som gällde vid tidpunkten för bötesbeslutet.

Om verkställighet av bötesstraffet inte kan ske, får den verkställande staten enligt *artikel 7* förvandla bötesstraffet till ett annat straff, inklusive en frihetsberövande påföljd, om denna möjlighet finns i den verkställande statens lagstiftning och den utfärdande staten har gett sitt godkännande till detta i intyget. Straffet bestäms enligt den verkställande statens lagstiftning men får inte överskrida det högsta straff som den utfärdande staten har angivit i intyget. *Artikel 8* anger att amnesti och nåd får beviljas av både den utfärdande och den verkställande staten. Omprövning av bötesbeslutet får dock endast ske i den utfärdande staten.

Den utfärdande staten skall enligt *artikel 9* genast informera den verkställande staten om bötesbeslutet inte längre är verkställbart eller om verkställigheten av annan anledning skall avbrytas. Den verkställande staten skall då genast avbryta verkställigheten av bötesbeslutet. Den verkställande staten skall å sin sida enligt *artikel 11* bl.a. informera den utfärdande staten så snart bötesbeslutet har verkställts, om den verkställande staten har utnyttjat någon av de vägransgrunder som anges i rambeslutet eller om bötesbeslutet av andra skäl inte har kunnat verkställas samt om den verkställande staten i så fall har tillämpat ett alternativt straff.

Det belopp som drivs in vid verkställigheten tillfaller enligt *artikel 10* den verkställande staten, om inte de berörda staterna kommer överens om att någon annan fördelning av beloppet skall ske. Medlemsstaterna får enligt *artikel 14* inte begära ersättning av varandra för kostnader som kan ha uppstått i samband med verkställigheten av ett bötesstraff.

4.5 Övriga frågor

Enligt *artikel 15* skall rambeslutet inte påverka tillämpningen av mer fördelaktiga bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i andra bilaterala och multilaterala avtal eller överenskommelser som gäller mellan medlemsstaterna i den mån de ytterligare förenklar och underlättar förfarandet vid verkställighet av bötesstraff.

Artikel 16, punkt 1 a, anger att en medlemsstat får under en tid av högst fem år från ikraftträdandet av rambeslutet, vilket sker den dag rambeslutet offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning, begränsa tillämpningen av rambeslutet till att gälla endast bötesbeslut som har fattats av en domstol. Under samma tid får en medlemsstat också begränsa ett bötesbeslut som gäller mot en juridisk person till att endast

avse sådana brott för vilka en EU-rättsakt föreskriver ett ansvar för juridiska personer. En medlemsstat som vill utnyttja dessa begränsningar av rambeslutets tillämpning skall lämna en förklaring om detta till rådets generalsekreterare i samband med att rambeslutet antas. Varje medlemsstat får tillämpa motsvarande begränsningar gentemot den medlemsstat som har lämnat en sådan förklaring. Begränsningarna upphör efter fem år från ovan angivna dag och förlängs inte.

Den medlemsstat som under ett kalenderår vägrar verkställighet med stöd av *artikel 16, punkten 1 b* (se 4.3) skall underrätta rådet och kommissionen om detta och inom fem år från genomförandet av rambeslutet skall en rapport utarbetas som skall ligga till grund för överväganden om begränsningarna skall bibehållas eller inte.

Artikel 16 anger dessutom att om en medlemsstat upplever upprepade svårigheter eller bristande verksamhet vid sina kontakter med en annan medlemsstat i anledning av rambeslutet får den medlemsstat som upplever svårigheterna underrätta rådet om att en utvärdering bör göras av rambeslutets genomförande i den andra medlemsstaten. Detta gäller under förutsättning att svårigheterna inte har kunnat lösas genom samråd mellan de berörda medlemsstaterna.

Artikel 16 kommer också att ange vid vilken tidpunkt medlemsstaterna skall ha vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra rambeslutet.

Artikel 17 anger avslutningsvis att rambeslutet träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

5 Gällande svensk lagstiftning

Rambeslutet omfattar, och kommer att påverka, flera olika typer av påföljder och åtgärder i svensk lagstiftning. Av intresse är dels reglerna om böter i 25 kap. brottsbalken och reglerna om företagsbot i 36 kap. brottsbalken, dels bestämmelserna om rättegångskostnader i 31 kap. rättegångsbalken och annan lagstiftning samt avgiftsskyldigheten enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond. Vidare är bestämmelserna i 48 kap. rättegångsbalken om strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot av intresse. De nämnda reglerna presenteras kortfattat nedan (avsnitt 5.1) och en bedömning görs om de omfattas av rambeslutet eller inte. Dessutom beskrivs reglerna om skadestånd på grund av brott för att visa att dessa inte omfattas av rambeslutet.

I avsnitten 5.2 och 5.3 redovisas de nationella och internationella bestämmelser som finns i svensk lagstiftning om verkställighet av de bötesbeslut som rambeslutet omfattar. Redogörelsen för den internationella verkställighetslagstiftningen omfattar såväl verkställighet av sådana utländska beslut i Sverige som motsvarande svenska beslut utomlands.

5.1.1 Böter

Böter kan enligt 25 kap. brottsbalken dömas ut i dagsböter, penningböter eller normerade böter. Den sistnämnda formen av böter berörs inte närmare eftersom den inte återfinns som påföljd för brott i brottsbalken och den har i det närmaste avvecklats inom specialstraffrätten. Möjligheten att kombinera en annan påföljd med dagsböter finns vid villkorlig dom (27 kap. 2 § brottsbalken), skyddstillsyn (28 kap. 2 § brottsbalken) och överlämnande till vård inom socialtjänsten (31 kap. 1 § brottsbalken). Böter förekommer sålunda som påföljd dels fristående för mindre allvarlig brottslighet, dels som en kombinerad påföljd vid allvarligare brott enligt såväl brottsbalken som specialstraffrätten.

Enligt 25 kap. 2 § brottsbalken är det minsta antal *dagsböter* som kan dömas ut för ett brott trettio och det högsta 150. Dagsbotsbeloppets storlek ligger som lägst på 30 kr och som högst på 1 000 kr. I kronor räknat är det lägsta dagsbotsstraff som nu kan komma ifråga alltså 900 kr och det högsta 150 000 kr. Minsta bötesbelopp – tillämpligt på dagsböter även på brott inom specialstraffrätten – som får dömas ut är dock 450 kr enligt regeln om jämkning av dagsbotens belopp som finns i paragrafens andra stycke. Bestämmelser om flerfaldig brottslighet och om dagsböter som gemensamt straff finns i 5 och 6 §§ samma kapitel. Enligt dessa bestämmelser får dagsböter som gemensamt straff bestämmas till ett antal av högst 200.

Penningböter skall enligt 25 kap. 3 § brottsbalken bestämmas till lägst 100 kr och till högst 2 000 kr.

Enligt 25 kap. 7 § brottsbalken tillfaller böter staten. Beträffande verkställighet av böter finns i 25 kap. 8 § brottsbalken en hänvisning till bötesverkställighetslagen (1979:189), vilken behandlas nedan (se avsnitt 5.2.1). Böter som inte betalas får, om inte annat är föreskrivet, enligt samma bestämmelse förvandlas till fängelse i lägst 14 dagar och högst tre månader enligt bestämmelserna i bötesverkställighetslagen. Utdömda böter bortfaller som huvudregel när fem år har förflutit från det att domen vann laga kraft. Avlider den dömda personen, bortfaller emellertid utdömda böter direkt (se 35 kap. 7 § brottsbalken), om inte vissa verkställighetsåtgärder har vidtagits under den dömda personens livstid.

Bötesstraff döms normalt ut av tingsrätt, hovrätt eller Högsta domstolen i en dom på grund av en brottslig gärning, men kan också föreläggas av åklagare eller polis- och tulltjänsteman genom föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande (se nedan avsnitt 5.1.6). Bötesstraff som dömts ut av domstol eller i ett föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande (se nämnda avsnitt), omfattas av rambeslutet.

Enligt rambeslutet skall med bötesstraff även avses beslut om böter som fattas av andra myndigheter än domstol i ett administrativt förfarande så länge ett sådant beslut kan prövas av domstol i ett straffrättsligt förfarande. I Sverige finns inte denna typ av förfaranden. Överträdelse av särskilda föreskrifter beslutade av myndigheter, beivras i Sverige genom särskilda administrativa avgifter eller sanktionsavgifter.

Ett exempel på detta är felparkeringsavgifter enligt lagen (1976:206) om felparkeringsavgift. Beträffande dessa gäller visserligen att de kan överprövas av tingsrätt men vid överklagandet gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden i stället för rättegångsbalkens regler om rättegången i brottmål. Dessa felparkeringsavgifter – liksom andra liknande administrativa avgifter som inte kan överprövas i ett straffrättsligt förfarande vid domstol – omfattas därmed inte av rambeslutet.

5.1.2 Företagsbot

Företagsbot infördes 1986 som en straffrättslig sanktion i syfte att åstadkomma ett effektivt straff för brott i näringsverksamhet. Företagsbot konstruerades som en särskild rättsverkan av brott och skulle utgöra ett komplement till det individuella straffansvaret. Inom EU finns i olika rättsakter krav på att juridiska personer skall kunna ställas till svars för brott begångna i verksamheten, bl.a. i artikel 3 i konventionen från 1995 om skydd för Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Den svenska regleringen av företagsbot har bedömts uppfylla de krav som ställs upp inom EU (se t.ex. prop. 1998/99:32 EU-bedrägerier och korruption, s. 31 f.).

Reglerna om företagsbot återfinns i 36 kap. 7–10 §§ brottsbalken. Där stadgas att för brott – både brottsbalksbrott och brott inom specialstraffrätten – som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet, skall näringsidkaren åläggas företagsbot om brottsligheten har inneburit ett grovt åsidosättande av de särskilda skyldigheter som är förenade med verksamheten eller annars är av allvarligt slag och näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Företagsbot får fastställas till lägst 10 000 kr och högst 3 miljoner kr och får åläggas endast av domstol (alltså inte genom föreläggande av ordningsbot eller strafföreläggande) och kan även efterges eller sättas lägre i vissa fall. Beslut om företagsbot förfaller om inte verkställighet har skett inom tio år från det att beslutet vann laga kraft (36 kap. 15 § brottsbalken). Företagsboten tillfaller enligt huvudregeln staten (36 kap. 17 § brottsbalken). Företagsbot omfattas av rambeslutet.

Företagsboten är för närvarande föremål för översyn. År 1995 tillsattes en utredning med uppgift att utreda frågor om sanktioner vid brott i näringsverksamhet. Företagsbotsutredningen lämnade sitt betänkande Straffansvar för juridiska personer (SOU 1997:127) och föreslog däri att systemet med företagsbot skulle slopas och att man i stället skulle införa ett nytt system med straffansvar för juridiska personer. I remissbehandlingen riktades kritik mot att det inte hade utretts huruvida det skulle vara möjligt att i stället effektivisera det nuvarande systemet med företagsbot. I promemorian Företagsbot (Ds 2001:69) föreslogs därför endast begränsade förändringar som syftar till att inom ramen för det nuvarande systemet med företagsbot åstadkomma ett väl fungerande sanktionssystem avseende juridiska personer. De föreslagna förändringarna består bl.a. i att beloppsbegränsningarna höjs till 10 miljoner kr och att företagsbot skall kunna åläggas genom strafföreläggande. Vidare föreslås att kravet att brottsligheten skall ha

5.1.3 Rättegångskostnader

I 31 kap. rättegångsbalken finns särskilda bestämmelser om rättegångskostnader i brottmål. Beivrandet av ett brott kan orsaka staten stora kostnader både under förundersökningen och rättegången. Endast till en mindre del är den tilltalade, som på talan av åklagaren fällts till ansvar för ett brott, skyldig att ersätta staten för dessa kostnader (se 1 §). Ersättningsskyldigheten avser endast statens kostnader för en offentlig försvarare, hämtningskostnader och kostnader för blodprovstagning och blodundersökning. Återbetalningsskyldigheten är också begränsad i flera andra hänseenden, bl.a. omfattar den inte kostnader som inte skäligen varit motiverade för utredningen och den maximala återbetalningsskyldigheten som kan komma i fråga är knuten till den rättshjälpsavgift som den dömda personen skulle ha fått betala vid erhållen rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619). Understiger kostnaden en viss gräns, för närvarande 250 kr, skall någon ersättningsskyldighet inte fastställas (31 kap. 1 § femte stycket och 6 § förordningen (1997:406) om offentlig försvarare m.m.). När rätten avgör brottmålet, meddelar rätten samtidigt beslut angående rättegångskostnaden (31 kap. 9 § andra stycket rättegångsbalken).

Kostnad för blodprovstagning och blodundersökning får enligt 48 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken också föreläggas den misstänkta personen i ett strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot.

Av 8 § lagen (1988:609) om målsägandebiträde framgår att bestämmelserna i 31 kap. rättegångsbalken om skyldighet att till staten återbetala kostnader för försvarare gäller även i fråga om kostnader för målsägandebiträde. Detsamma gäller för särskilda företrädare enligt 12 § lagen (1999:997) om särskilda företrädare för barn.

Sådana rättegångskostnader som har ålagts den dömda personen i ett brottmål där påföljden har bestämts till ett bötesstraff omfattas av rambeslutet.

5.1.4 Avgift till brottsofferfond

För att stärka brottsoffrens ställning inrättades genom lagen (1994:419) om brottsofferfond en särskild fond, vars pengar skall användas till verksamhet som gagnar brottsoffer. Fonden finansieras huvudsakligen genom avgifter som tas ut av dem som dömts för ett eller flera brott där fängelse ingår i straffskalan för något av brotten. Avgiften är dock inte en påföljd utan skall ses som en särskild rättsverkan av brott. Beslut om att ta ut avgiften meddelas av domstolen i brottmålsdomen eller av åklagaren i ett strafföreläggande. Avgiften är på 500 kr. Bestämmelserna i bötesverkställighetslagen (1979:189, se avsnitt 5.2.1) om verkställighet genom uppbörd eller indrivning är tillämpliga på avgiften till brottsofferfonden och i likhet med böter preskriberas avgiften efter fem år. Om den dömda personen avlider bortfaller emellertid avgiften direkt.

Avgift till brottsofferfonden i ett mål där påföljden har bestämts till ett bötesstraff omfattas av rambeslutet. Prop. 2003/04:92

5.1.5 Skadestånd på grund av brott

Ett brott ger ofta upphov till anspråk av privaträttslig karaktär, t.ex. ersättning för uppkommen skada eller återställande av egendom. Sådana anspråk kan enligt rättegångsbalken prövas i vanliga tvistemål efter ansökan om stämning. Rättegångsbalken anvisar också en annan lösning; 22 kap. innehåller regler om hur målsäganden och andra kan få sina anspråk med anledning av ett brott behandlade i samband med ett åtal för brottet. Domstolen får dock förordna att anspråket skall handläggas som ett tvistemål om en fortsatt gemensam handläggning skulle medföra väsentliga olägenheter (se 22 kap. 5 § rättegångsbalken). Det enskilda anspråket i en svensk brottmålsdom är därför alltid att hänföra till tvistemålsdelen av rättegången och därmed blir rådets förordning (EG) nr 44/2001 från den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen) tillämplig på verkställigheten av domen i denna del i en annan EU-medlemsstat. Därmed omfattas inte de i svenska brottmål utdömda skadestånden av rambeslutet (se artikel 1, punkten b, andra strecksatsen). Det kan anmärkas att det vid förhandlingarna om rambeslutet framkom att de flesta andra medlemsstater har ett regelsystem för skadestånd på grund av brott som inte heller omfattas av rambeslutet.

5.1.6 Föreläggande av ordningsbot och strafförelägganden

Vid de lindrigaste fallen av brott, där endast penningböter finns i straffskalan, har polisen möjlighet att sköta lagföringen av brottsligheten genom att med stöd av bestämmelserna i 48 kap. 13–20 §§ rättegångsbalken på plats omedelbart utfärda ett föreläggande av ordningsbot. Riksåklagaren väljer i samråd med Rikspolisstyrelsen ut vilka brott som ordningsbot kan komma i fråga för. De brott som berörs är framför allt brott mot flertalet trafikförfattningar. Storleken av bötesstraffet bestäms också av Riksåklagaren genom vissa föreskrifter. Utfärdandet av ordningsbot innebär oftast att tjänstgörande polisman i den misstänkta personens närvaro upprättar ett skriftligt föreläggande och ger den misstänkta personen detta. Godkänner personen föreläggandet gäller detta sedan som en lagakraftvunnen dom. Den misstänkta personen kan godkänna föreläggandet antingen genom ett skriftligt godkännande eller genom att betala bötesbeloppet. En polisman får t.ex. inte utfärda ett föreläggande av ordningsbot om den misstänkta personen förnekar gärningen. Något krav på att personen uttryckligen skall erkänna gärningen ställs dock inte upp.

I ordningsbotskungörelsen (1968:1999) har bestämts att föreläggande av ordningsbot får utfärdas även av en åklagare, som av Riksåklagaren har tilldelats en sådan uppgift. I fråga om brott enligt 4 och 9 §§ lagen (2000:1225) om straff för smuggling och försök till sådant brott får förelägganden av ordningsbot också utfärdas av tulltjänstemän som

uppfyller de krav som Tullverket föreskriver om tjänsteställning eller utbildning eller i annat avseende. Detsamma gäller vid brott mot 16 § andra stycket lagen (1982:821) om transport av farligt gods.

I de fall det inte är möjligt för polisen att använda sig av föreläggande av ordningsbot, t.ex. på grund av att brottet skall beivras med en strängare påföljd än penningböter, kan ett bötesstraff – också i förening med villkorlig dom – i stället föreläggas den misstänkta personen genom ett strafföreläggande, se 48 kap. 4–12 a §§ rättegångsbalken. Strafföreläggande utfärdas av åklagare. Något formellt krav på erkännande ställs inte upp, men om den misstänkta personen skriftligen godkänner ett strafföreläggande eller betalar hela bötesbeloppet, gäller detta mot honom eller henne som en lagakraftvunnen dom. Ett strafföreläggande kan också godtas genom ett befullmäktigat ombud, vilket förekommer framför allt när brottet har begåtts av en utlänning som endast tillfälligt vistas i Sverige. Det finns särskilda bestämmelser om strafföreläggande för brott som har begåtts av någon som är under 18 år, se 15 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Är brottet förenat med bl.a. särskild rättsverkan i form av en avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond, skall också denna föreläggas den misstänkta personen för godkännande i strafföreläggandet. Detsamma gäller kostnad för blodprovstagning och blodundersökning som avser den misstänkta personen och som har gjorts för utredning om brottet. I ett strafföreläggande kan också beslut om förverkande och annan sådan särskild rättsverkan av brott ingå som inte är ersättning till brottsofferfond. Ett strafföreläggande kan också omfatta ett enskilt anspråk som avser betalningsskyldighet.

Godkänner inte den misstänkta personen ett föreläggande av ordningsbot eller ett strafföreläggande måste sedvanlig lagföring ske vid allmän domstol. Åklagaren åtar då den misstänkta personen och målet avgörs efter huvudförhandling vid domstol.

Föreläggande av ordningsbot omfattas av rambeslutet. Strafföreläggande omfattas också till den del det innebär böter, avgift till brottsofferfond och kostnad för blodprovstagning och blodundersökning.

5.1.7 Sammanfattning

Redogörelsen ovan (avsnitten 5.1.1–5.1.6) innebär att böter enligt 25 kap. brottsbalken och företagsbot enligt 36 kap. brottsbalken, samt – där påföljden har bestämts till ett bötesstraff – rättegångskostnader enligt 31 kap. rättegångsbalken och annan lagstiftning samt avgift till brottsofferfonden enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond omfattas av rambeslutets regler. Vidare omfattas strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot enligt 48 kap. rättegångsbalken av rambeslutet, dock inte till den del strafföreläggandet innefattar beslut om förverkande eller annan sådan särskild rättsverkan av brott som inte är avgift till brottsofferfond eller enskilt anspråk som avser betalningsskyldighet.

5.2.1 Uppbörd och indrivning av böter m.m.

De grundläggande bestämmelserna om uppbörd och indrivning av böter finns i bötesverkställighetslagen (1979:189). Tillämpningsföreskrifter finns i bötesverkställighetsförordningen (1979:197).

Enligt 1 § bötesverkställighetslagen kan bötesstraff verkställas antingen genom uppbörd eller genom indrivning. Bestämmelserna i lagen om uppbörd och indrivning gäller förutom böter, också sådan rättsverkan av brott som innefattar betalningsskyldighet, bl.a. företagsbot och avgift enligt lagen om brottsofferfond. Uppbörd sker så snart en dom eller ett strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har meddelats. Indrivning får däremot inte ske förrän domen har vunnit laga kraft eller föreläggandet har godkänts. Den misstänkta personen får dock betala förskott på böter som kan komma att påföras honom eller henne.

Uppbördsförfarandet hanteras av en central myndighet som uppbördsmyndighet, nämligen Rikspolisstyrelsen (3 § bötesverkställighetsförordningen). Domstolarna medverkar endast genom att de upplyser den bötfällda personen om möjligheten till frivillig betalning och förser honom eller henne med ett inbetalningskort. Indrivning sker om betalning inte erläggs frivilligt och omfattar olika slags åtgärder som utförs av kronofogdemyndigheten.

Uppbörd sker enligt 4 § bötesverkställighetslagen genom att den bötfällda personen frivilligt erlägger betalningen. Grundtanken är att verkställigheten av böter i största möjliga utsträckning skall ske utan indrivning och utan att kronofogdemyndigheten behöver kopplas in. I 6 § bötesverkställighetslagen anges att om uppbörd inte sker eller om uppbörd inte har lett till full betalning, skall böterna lämnas för indrivning. Det är Rikspolisstyrelsen som ansöker om indrivning av de böter som inte har erlagts frivilligt. Bestämmelserna om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. (indrivningslagen).

Indrivningslagen omfattar alla slags fordringar som handläggs som allmänna mål i förfarandet hos kronofogdemyndigheten, bl.a. böter och ersättning för rättegångskostnader. Vid indrivningen gäller utskökningsbalkens regler om bl.a. förfarandet vid verkställigheten, vilken egendom som kan tas i anspråk till täckande av skulden och möjligheterna för de berörda personerna att överklaga kronofogdemyndighetens beslut. Likaså gäller bestämmelserna i 7 kap. 14 § utskökningsbalken om företrädesrätt vid utmätning av lön, vilket innebär att de har företräde framför andra fordringsanspråk. Enligt 19 § förmånsrättslagen (1970:979) gäller dock att vid konkurs får böter och annan särskild rättsverkan av brott t.ex. företagsbot utdelning efter andra fordringar.

Innan en fordran lämnas för indrivning skall den bötfällda personen uppmanas att betala böterna enligt 3 § indrivningsförordningen (1993:1229). Indrivningen skall begäras senast två månader efter att beloppet skulle ha betalats, men i vissa fall genast. Ansökan om indrivning görs enligt 5 § indrivningsförordningen hos Skatteverket eller, om saken är brådskande, hos en kronofogdemyndighet. Ansökningen

tilldelas den kronofogdemyndighet som redan har ett allmänt mål mot personen i fråga eller kronofogdemyndigheten i den region där han eller hon har sitt hemvist eller där utmätning annars får äga rum. I 5 § indrivningslagen anges att indrivningen inleds med att kronofogdemyndigheten uppmanar personen att betala, om det inte finns särskilda skäl att inte uppmana, t.ex. att det finns risk för att personen försvårar indrivningen genom att gömma undan egendom. Genom 6 § indrivningslagen åläggs kronofogdemyndigheten att utreda personens förhållanden ingående. Hur omfattande utredningen skall göras får dock avgöras från fall till fall. Kronofogdemyndigheten får enligt 7 § indrivningslagen bevilja uppskov med betalningen, bl.a. om det är nödvändigt med hänsyn till gäldenärens personliga förhållanden, t.ex. sjukdom eller arbetslöshet. Uppskovet får också förenas med villkoret att personen betalar beloppet i poster vid olika tidpunkter (avbetalning). Uppskov skall ses som ett undantag från huvudregeln att betalning skall ske genast och innebär att indrivningen avbryts under den tid uppskovet gäller.

Kronofogdemyndigheten får enligt 15 § indrivningslagen ansöka om att en gäldenär skall försättas i konkurs, samt om likvidation och företagsrekonstruktion. Kronofogdemyndigheten får vidare enligt 18 § indrivningslagen avbryta indrivningen tills vidare om ytterligare åtgärder framstår som utsiktslösa eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna och indrivning inte heller krävs från allmän synpunkt.

I 12–13 §§ bötesverkställighetslagen ges en möjlighet att lägga ned bötesverkställigheten om särskilda skäl föranleder det. För sådant beslut, vilket fattas av kronofogdemyndigheten, krävs att indrivningen skulle vara till synnerligt men för den bötfällda personen eller någon som är beroende av honom eller henne för sin försörjning. Som exempel kan anges t.ex. långvarig sjukdom av allvarigare art eller fysiskt handikapp som försvårar den bötfällda personens inkomstmöjligheter och existens i övrigt. Vidare krävs att det inte är påkallat från allmän synpunkt att indrivningen fortgår, och eftergift bör inte göras för någorlunda betydande belopp. Beslutet om att lägga ned bötesverkställigheten kan överklagas.

Böter som inte har kunnat drivas in skall enligt 15 § bötesverkställighetslagen på talan av åklagare förvandlas till fängelse, om det är uppenbart att den bötfällda personen av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt. En sådan situation kan vara obstruktion av verkställigheten rent generellt men särskilt om den bötfällda personen på ett illojalt sätt har vidtagit verkställighetshindrande åtgärder så att indrivning inte har kunnat äga rum. Det är kronofogdemyndigheten som, om det finns anledning att anta att böterna skall förvandlas, skyndsamt skall lämna en redogörelse för förhållandena till behörig åklagare. Förvandlingsstraffet bestäms efter prövning i domstol till fängelse i lägst 14 dagar och högst tre månader. Förvandling av bötesstraff sker ytterst sällan.

Den 1 januari 2004 inrättades en ny skattemyndighet, Skatteverket. Samtidigt avvecklades de äldre skattemyndigheterna och Riksskatteverket (prop. 2002/03:99, bet. 2003/04:SkU2, rskr. 2003/04:17). Kronofogdemyndigheterna omfattas inte av organisationsförändringen. Skatteverket skall under en övergångstid fungera som central myndighet inom kronofogdemyndigheternas verksamhetsområde.

Kronofogdemyndigheternas framtida ställning har utretts av en särskild utredare. Den särskilda utredaren överlämnade den 14 november 2003 sitt betänkande En kronofogdemyndighet i tiden (SOU 2003:97). I betänkandet föreslås bl.a. att det bildas en rikstäckande kronofogdemyndighet som är fristående från Skatteverket, att borgenärsfunktionerna flyttas från kronofogdemyndigheterna till Skatteverket och andra myndigheter, att begreppen allmänt och enskilt mål utmönstras ur utsökningsbalken och att målen hanteras lika. Detta innebär t.ex. att ett allmänt mål framöver skall handläggas under ett år från dagen för ansökan och att det därefter skall återredovisas om inte en förnyelseansökan görs. Även andra förändringar föreslås.

Efter remissbehandling av förslaget kommer frågan om kronofogdemyndigheternas framtida ställning att beredas vidare inom Regeringskansliet.

5.3 Internationell verkställighet av domar och slutliga beslut

I 3 § bötesverkställighetslagen (1979:189) erinras om att särskilda bestämmelser om verkställighet gäller när den bötfällda personen vistas utomlands och böterna inte kan drivas in här i landet. Kronofogdemyndigheten kan då begära bistånd av myndighet i den andra staten att driva in fordringen om stöd finns för det i internationella överenskommelser som har införlivats i svensk lagstiftning. Utifrån samma förutsättningar kan en svensk myndighet på begäran av myndighet i en annan stat driva in en fordring då en gäldenär t.ex. har egendom i Sverige.

I avsnitt 3.2 har lämnats en kortfattad redogörelse för dessa internationella överenskommelser och nedan beskrivs den internationella lagstiftningen som finns i svensk rätt, vilken genomför dessa internationella överenskommelser.

5.3.1 Den internationella verkställighetslagen

Reglerna i 1 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) ger regeringen befogenhet att på grundval av överenskommelse med främmande stat förordna, att bl.a. frihetsberövande påföljder och böter som har utdömts i en främmande stat får verkställas i Sverige enligt lagen. Bestämmelsen tillkom i samband med Sveriges tillträde till den europeiska brottmålsdomskonventionen (se avsnitt 3.2 ovan) men kan

utnyttjas också när Sverige ingår bilaterala eller multilaterala avtal på området. Enligt andra stycket kan regeringen i samband med förordnande enligt första stycket och om det är nödvändigt eller föranleds av överenskommelsen med den främmande staten förordna att verkställighet av svenska brottmålsdomar eller godkända strafförelägganden eller förelägganden av ordningsbot skall kunna anförtros åt myndighet i den främmande staten.

Reglerna i den internationella verkställighetslagen omfattar alltså enbart verkställighet av böter, däremot inte beslut om företagsbot, återbetalning av rättegångskostnad eller avgift till brottsofferfond.

Verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff

Som har sagts tidigare tillämpas brottmålsdomskonventionen sällan och huvudskälet är att så få stater har ratificerat konventionen och att förfarandet är relativt komplicerat. Förutom Sverige och Danmark har endast Nederländerna, Spanien och Österrike inom EU tillträtt konventionen. När ny stater blir medlemmar inom EU per den 1 maj 2004 kan Cypern, Estland, Lettland och Litauen läggas till denna skara. Konventionen används såvitt är känt sällan för att verkställa frihetsberövande och i än mindre omfattning för att verkställa bötesstraff.

I 5 § internationella verkställighetslagen behandlas absoluta hinder mot verkställighet och i 6 § samma lag fakultativa sådana hinder. Bland de absoluta hindren märks bl.a. kravet på dubbel straffbarhet, eller att verkställigheten skulle vara oförenlig med grundläggande principer för svensk rättsordning ("ordre public") eller strida mot Sveriges internationella förpliktelser eller vara oförenlig med principen om ne bis in idem ("inte två gånger för samma sak"). I uppräknningen av fall där framställningen om verkställighet kan – men inte nödvändigtvis måste – avslås märks bl.a. att domen har föranletts eller har påverkats av den dömda personens ras, religion, nationalitet eller politiska åsikt, att förundersökning har inletts i Sverige rörande samma gärning eller mål om ansvar för gärningen har anhängiggjorts eller att strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har utfärdats beträffande samma gärning. Vidare anges att verkställighet får vägras om domen avser brott som har begåtts utanför den dömande statens område eller om den dömda personen vid tiden för brottet inte var straffmyndig enligt svensk rätt eller påföljden var preskriberad enligt svenska preskriptionsregler.

Framställning om verkställighet i Sverige görs hos Justitiedepartementet. Om regeringen inte avslår framställningen till följd av vissa särskilt angivna avslagsgrunder skall framställningen överlämnas till Riksåklagaren för vidare handläggning. Denne ansöker hos Stockholms tingsrätt om prövning av framställningen. Handläggningen sker enligt rättegångsbalkens regler om rättegången i brottmål, vilket bl.a. innebär att både de allmänna reglerna om rättegången och de särskilda reglerna om överklagande och om de olika instanserna blir tillämpliga. Vid förhandlingen skall den dömda personen som huvudregel höras personligen, om han eller hon begär det. Om tingsrätten anser att det inte finns några hinder mot verkställighet här, skall domstolen bestämma ny påföljd enligt vad som i den svenska lagen är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott. Frågan om den dömda

personen är skyldig till brottet får dock inte prövas på nytt; domstolen är bunden av bedömningen i skuldfrågan. Vid utländska bötesstraff skall bötesbeloppet direkt omvandlas till svenska kronor med iakttagande av att vissa i 12 § angivna maximibelopp inte överskrids.

I stället för att ansöka hos tingsrätten kan Riksåklagaren själv pröva framställningen om verkställighet av ett bötesstraff och utfärda ett strafföreläggande för det brott som påföljden avser. Överstiger de utdömda böterna vissa i 16 § angivna belopp, får ett strafföreläggande dock inte utfärdas.

Den internationella verkställighetslagen anger vissa särskilda bestämmelser om utevarodom (19–22 §§), bl.a. att den dömda personen kan ansöka om omprövning av domen (s.k. opposition) hos Riksåklagaren. Begär den dömda personen att hans talan skall prövas av behörig domstol i den främmande staten, skall Riksåklagaren överlämna handlingarna i ärendet till Justitiedepartementet, som med översändande av handlingarna underrättar behörig myndighet i den främmande staten. Begär den dömda personen prövning vid svensk domstol eller begär han eller hon omprövning av domen utan att ange var hans talan skall prövas, skall Riksåklagaren ansöka hos tingsrätt om förhandling för prövning av talan.

Av bestämmelsen i 24 § framgår att de svenska reglerna om verkställighet av bötesstraff blir fullt ut tillämpliga vid verkställighet av ett utländskt bötesstraff. Vidare anges att verkställigheten skall upphöra om domslandet underrättar Sverige om att vissa beslut eller åtgärder har vidtagits beträffande bötesstraffet. Bland annat gäller det när den dömda personen har beviljats nåd eller amnesti i den dömande staten, eller den dömande staten har upptagit bötesbeslutet till ny prövning eller om den dömande staten har meddelat annat beslut som medför att bötesstraffet inte längre får verkställas. Om den dömda personen har betalat böterna i domslandet innan framställningen om verkställighet delgavs honom eller henne skall verkställighet inte ske. Även beslut om anstånd eller avbetalning i domslandet skall beaktas vid verkställigheten i Sverige.

Av 36 § internationella verkställighetslagen framgår att böter som bestämts enligt lagen inte får förvandlas. Vidare gäller att det belopp som drivs in i Sverige som huvudregel tillfaller svenska staten.

Verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff

I 26 § internationella verkställighetslagen finns allmänna bestämmelser om verkställighet av straff utomlands, bl.a. böter enligt brottmålsdomskonventionen. Frågan om verkställighet utomlands av böter prövas av Skatteverket enligt 12 § förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Skatteverket kan låta regeringen pröva ärendet. Om det kan antas att det finns hinder mot verkställighet i den andra staten får dock någon framställning inte göras.

Kronofogdemyndigheten ansöker om verkställighet av bötesstraffet till Skatteverket och framställningen kan göras oavsett om bötesstraffet har bestämts genom en dom i ett brottmål eller genom ett godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot. Frågan om verkställighet av böter skall ske utomlands har i praxis ansetts behöva

avgöras enbart utifrån effektivitetssynpunkter. Endast om verkliga försök att verkställa bötesstraffet i Sverige har misslyckats eller det finns grundad anledning anta att ett sådant försök inte skulle vara framgångsrikt och om det samtidigt kan antas att verkställighet kan ske i en främmande stat där den dömda personen uppehåller sig eller har tillgångar, bör framställning om verkställighet till den staten göras (se Ulf Berg m.fl. Brottsbalken, En kommentar, Kap. 25–38, Följdförfattningar, avsnitt IvL:31). Om Skatteverket finner att förutsättningarna för verkställighet enligt internationella verkställighetslagen är uppfyllda och bifaller kronofogdemyndighetens ansökan, skall denna tillsammans med Skatteverkets beslut, bötesbeslutet och övriga handlingar i ärendet enligt 28 § internationella verkställighetslagen överlämnas till Justitiedepartementet för vidarebefordran till behörig myndighet i den främmande staten.

Också beträffande verkställighet utomlands finns i 30–32 §§ internationella verkställighetslagen särskilda bestämmelser vid utevarodom. Har den dömda personen begärt att talan skall prövas vid svensk domstol, skall Riksåklagaren ansöka hos tingsrätt om förhandling för prövning av talan. Avvisas talan och vinner beslutet laga kraft, skall domstolen sända en underrättelse om beslutet till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar underrättelsen till behörig myndighet i den främmande staten. Avvisas inte talan, skall domstolen undanröja domen eller föreläggandet och ta upp frågan om ansvar för gärningen igen. Handläggningen skall därefter ske enligt rättegångsbalkens regler om rättegången i brottmål.

Bland slutbestämmelserna framgår av 35 § internationella verkställighetslagen att behörig tingsrätt enligt lagen är Stockholms tingsrätt. Svenska bötesstraff som verkställs utomlands tillfaller den utländska staten, såvida staterna inte kommer överens om en annan fördelning.

5.3.2 Den nordiska verkställighetslagen

Genom enhetlig nordisk lagstiftning är det möjligt att inom Norden verkställa domar och beslut i brottmål i annat nordiskt land än domslandet. En dom som har meddelats i ett annat nordiskt land där böter eller ersättning för rättegångskostnader har dömts ut kan därför enligt 1 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (den nordiska verkställighetslagen) på begäran av vederbörande myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge verkställas här i landet. Motsvarande gäller enligt 3 § samma lag i fråga om verkställighet av dom som har meddelats i Sverige. Lagen omfattar därmed inte avgift till brottsofferfonden eller företagsbot. Med begreppet dom likställs enligt 34 § samma lag strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot.

Begäran om verkställighet i annat nordiskt land av ett bötesstraff skall enligt 4 a § i förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. göras av Skatteverket. Skatteverket är även mottagare av framställningar om verkställighet av bötesstraff här i Sverige. Bifaller Skatteverket ansökan

överlämnas målet för verkställighet till kronofogdemyndigheten där den betalningsskyldiga personen eller personens egendom finns. Framställningen får enligt 24 § andra stycket nordiska verkställighetslagen inte bifallas, om inte domen är verkställbar i den stat där den har meddelats, dvs. i praktiken om domen inte har vunnit laga kraft. En framställning skall normalt bifallas, om inte särskilda hinder finns, och någon omprövning av skuldfrågan eller av straffmätningen skall inte ske. Av 2 § samma lag framgår att verkställigheten sker enligt svensk lag. I första hand avses bötesverkställighetslagen (1979:189, se avsnitt 5.2.1). Bötesbeloppet i utländskt mynt skall omräknas till svenskt mynt efter köpkursen dagen före den dag då framställningen om verkställighet bifölls (6 § i förordningen). Redovisning av influtna medel skall ske direkt från kronofogdemyndigheten till den sökande nordiska myndigheten. Verkställighetskostnader och kostnader i övrigt som inte blir täckta genom verkställighetsåtgärderna skall enligt 35 § nordiska verkställighetslagen stanna på svenska staten.

Någon förvandling av böter, som utdömts i ett annat nordiskt land, kan enligt 2 § nordiska verkställighetslagen inte ske i Sverige. Av 5 § samma lag framgår dock att förvandlingsstraff som bestämts i annat nordiskt land för bötesstraff kan komma att avtjänas i Sverige. I övriga nordiska länder kan det förekomma att förvandlingsstraff utdöms samtidigt med böter. Begäran om verkställighet kan därför ibland i första hand avse indrivning av bötesbeloppet och i andra hand en begäran att förvandlingsstraffet skall verkställas. Om kronofogdemyndigheten inte kan driva in fordringen skall Skatteverket överlämna ärendet till Kriminalvårdsstyrelsen för beslut angående verkställighet av förvandlingsstraffet.

Någon ovillkorlig skyldighet att verkställa en framställning finns inte, utan en diskretionär prövning skall göras där man bl.a. beaktar om domen avser en gärning som inte är straffbelagd i verkställighetslandet, dvs. ett krav på dubbel straffbarhet kan alltså ställas upp och leda till att verkställighet inte sker. Frågor som rör preskription prövas enligt 31 § nordiska verkställighetslagen alltid i enlighet med domslandets lag, och i framställningen om verkställighet skall det anges en tidpunkt, då verkställighet senast måste ske (2 § 4 i förordningen). Både domslandet och verkställighetslandet har rätt att bevilja nåd på ett överfört bötesstraff. Nådebeslutet här gäller enligt 31 § andra stycket i lagen emellertid endast själva verkställigheten i Sverige. Beslutet hindrar därför inte fortsatt verkställighet i domslandet eller i ett annat nordiskt land, där den dömda personen bosätter sig eller har inkomst. Motsvarande gäller om nåd som har givits i annat nordiskt land på ett svenskt bötesstraff (se Ulf Berg m.fl. Brottsbalken, En kommentar, Kap. 25–38, Följdförfattningar, avsnitt NvL:34).

Det nordiska systemet är enkelt att tillämpa och används därför i relativt stor utsträckning. Enligt praxis mellan de nordiska länderna återförs det indrivna bötesbeloppet alltid till den sökande myndigheten vilket innebär att svenska bötesstraff som verkställs inom Norden alltid tillfaller svenska staten.

6 Antagande av rambeslutet och svenska förklaringar till rambeslutet

Prop. 2003/04:92

6.1 Antagande av rambeslutet

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner utkastet till Europeiska unionens rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser – utom *Sveriges advokatsamfund* – tillstyrker att Sverige röstar för ett antagande av rambeslutet eller förklarar att de inte har något att invända mot detta.

Advokatsamfundet anser att beredningsunderlaget för ett ställningstagande till om rambeslutet bör antas är otillräckligt. Förslag till lagtext som gör att det går att förutse konsekvenserna av ett antagande av rambeslutet saknas och någon färdig analys av lagstiftningsbehovet och ställningstaganden i väsentliga hänseenden har inte redovisats. Samfundet hänvisar till att rambeslutet grundas på principiella tankegångar om ömsesidigt erkännande av medlemsstaternas rättsordningar och rättsliga beslut, men att medlemsstaternas rättsordningar skiljer sig åt, dels avseende på regelverkens innehåll, t.ex. förutsättningar för straffprocessuella ingripanden, dels avseende på rättsväsendets uppbyggnad, funktion och effektivitet. Genom rambeslutet förbinder sig Sverige att godta beslut om bötesstraff fattade i samtliga medlemsstater utan möjlighet att göra någon materiell prövning. Detta talar enligt samfundet emot ett antagande av rambeslutet. Brådskan med att inleda samarbetet så snart som möjligt har heller inte motiverats, menar samfundet, och de ställer sig mycket frågande till att en myndighet efter eget skön skall kunna definiera ett brott såsom tillhörande en brottskategori enligt den s.k. listan i artikel 2 a, för vilka ett krav på dubbel straffbarhet inte får ställas upp.

Skälen för regeringens förslag

Fortsatt utveckling av det straffrättsliga samarbetet inom Europeiska unionen

Inom EU har arbetet med att utveckla det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna ökat i betydelse. Den fria rörligheten, som är en av gemenskapens grundpelare, har inneburit att personer och egendom lätt kan flyttas mellan olika EU-stater och nya tekniker har medfört att tillgångar, t.ex. banktillgodohavanden, lätt kan föras över till en annan EU-stat. Denna utveckling ställer utan tvekan ökade krav på det europeiska samarbetet och nya eller förändrade arbetsformer än de som finns idag. Sverige har sedan länge ett samarbete gällande verkställighet av bötesdomar med våra nordiska grannländer. Erfarenheten av det samarbetet är gott.

Många av de rättsakter som har förhandlats fram inom EU har haft som primärt mål att bekämpa den allvarliga och gränsöverskridande brottsligheten. Men lika viktigt är att det inom EU finns ett väl

fungerande system för erkännande och verkställighet av bötesstraff så att det skapas förutsättningar att beivra lindrigare fall av brott. Sådana brott kan ha en gränsöverskridande effekt, t.ex. när någon på genomresa i en medlemsstat döms till böter för en trafikförseelse men sedan återvänder hem innan bötesstraffet har kunnat verkställas. Även i andra situationer bör bötesstraff kunna drivas in i ett annat land, t.ex. när en person flyttar från den stat som har dömt ut böterna till en annan medlemsstat eller när den dömda personen har egendom i en annan medlemsstat.

Rambeslutet bygger i och för sig vidare på de nuvarande internationella överenskommelser som finns beträffande verkställighet av bötesstraff över gränserna (se avsnitt 3.2). Men rambeslutet skiljer sig emellertid en hel del från de nuvarande överenskommelserna. Som angetts ovan i avsnitt 3.2 är det få stater som har tillträtt de konventioner som finns, bl.a. därför att de förfaranden som tillhandahålls är alltför komplicerade. Man kan således påstå att det inom EU inte finns något egentligt fungerande samarbete som gör det möjligt att få t.ex. ett svenskt bötesstraff verkställt i en annan medlemsstat (Danmark och Finland undantagna med hänsyn till den nordiska verkställighetslagen, se avsnitt 5.3.2). Rambeslutet skapar en gemensam grund för medlemsstaterna att undanröja denna brist och blir således ett nödvändigt instrument för att se till att bötesstraff effektivt kan drivas in i hela EU och minska risken att gärningsmännen kommer undan sina bötesstraff.

Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande, dvs. att den stat som skall verkställa bötesstraffet skall erkänna, och i sak godta, den bedömning som en domstol eller myndighet i en annan stat har gjort när bötesstraffet fattades. Grundtanken är att alla olikheter i medlemsstaternas system när det gäller bedömningen i ansvars- och påföljdsfrågan därvid skall accepteras. Principen om ömsesidigt erkännande innebär vidare att den verkställande staten som utgångspunkt inte skall ifrågasätta på vilka grunder en dom eller ett beslut om bötesstraff har fattats i den utfärdande staten. Den verkställande staten skall inte pröva den utfärdande statens bötesbeslut mot sina egna regler, dvs. om ett sådant beslut hade kunnat fattas i den egna staten och under vilka förutsättningar detta skulle ha kunnat ske. Den utfärdande staten skall heller inte ifrågasätta på vilket sätt och under vilka förutsättningar detta bötesstraff sedermera verkställs i den verkställande staten. Sådana åtgärder vidtas helt enligt den verkställande statens regler. Genom att rambeslutet bygger på denna princip skapas enligt regeringens mening goda förutsättningar för att rambeslutet förbättrar och effektiviserar det rättsliga samarbetet när det gäller verkställighet av böter. Regeringen anser att mervärdet av rambeslutet skulle urholkas betänkligt om t.ex. den verkställande staten skulle pröva den utfärdande statens bötesbeslut mot sina egna regler, dvs. pröva om ett sådant beslut hade kunnat fattas i den egna staten och under vilka förutsättningar detta hade kunnat ske. Tanken med ömsesidigt erkännande är att komma ifrån denna typ av ”överprövning” som präglar mycket av det nuvarande rättsliga samarbetet. *Sveriges advokatsamfund* har självklart rätt i att medlemsstaternas rättsordningar skiljer sig åt i flera avseenden, bl.a. när det gäller straffprocessuella ingripanden. Lika självklart är det emellertid att medlemsstaterna kan kräva av varandra att ett bötesbeslut fattas med iakttagande av de åtaganden som följer av såväl detta rambeslut som

andra överenskommelser som beaktar den enskildes rättigheter, däribland den Europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt tilläggsprotokollen till denna konvention. Av artikel 1 b i rambeslutet framgår att medlemsstaterna skall iaktta detta. Regeringen delar därför inte samfundets mening att verkställighet av varandras bötesbeslut utan en möjlighet till materiell prövning i den verkställande staten skulle äventyra den enskildes rättigheter. Regeringen vill också i sammanhanget hänvisa till att det inom unionen pågår ett arbete med att förstärka de misstänkta och tilltalades ställning i brottmålsprocessen, bl.a. genom att fastställa gemensamma miniminormer inom EU. Kommissionen har som ett steg i detta arbete den 25 februari 2003 lagt fram en s.k. grönbok om "Rättssäkerhetsgarantier för misstänkta och tilltalade i brottmål i Europeiska unionen" (KOM (2003) 75 slutlig).

Vägransgrunder och kravet på dubbel straffbarhet

Rambeslutet bygger – som påpekats ovan – på principen om ömsesidigt erkännande, men innehåller trots det ett antal vägransgrunder, dvs. den verkställande staten kan i ett antal situationer vägra att verkställa bötesstraffet (se avsnitt 4.3). Dessa vägransgrunder skall inte ses som ett ifrågasättande av det rättsliga förfarandet i den utfärdande staten, eller att medlemsstaterna brister i förtroende för varandras rättssystem. I det rättsliga samarbetet med EU:s medlemsstater aktualiseras ytterst sällan sådana typer av vägransgrunder. De vägransgrunder som reglerats rör huvudsakligen omständigheter som den utfärdande myndigheten normalt inte har haft kännedom om eller kunnat bedöma och som, om de hade varit kända, sannolikt hade medfört att en begäran om verkställighet inte hade skickats. Ett exempel är att det redan har meddelats en dom avseende samma gärning i den verkställande staten.

Flera av de vägransgrunder som anges i rambeslutet finns i den internationella verkställighetslagen, t.ex. möjligheterna att vägra verkställa på grund av preskription eller till följd av gärningsmannens ålder eller på vilken stats territorium brottet är begånget. De aktuella vägransgrunderna utgör således en bra avvägning mellan en medlemsstats skyldighet att erkänna och verkställa andra staters bötesstraff för att skapa ett effektivt samarbete i denna fråga och den verkställande statens intresse av att inte behöva verkställa ett bötesstraff om det skulle leda till alltför orimliga resultat.

I jämförelse med t.ex. rambeslutet om verkställighet i EU av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial innehåller aktuellt rambeslut fler vägransgrunder. En avgörande skillnad är att detta rambeslut avser verkställighet av slutliga beslut medan det förra avser verkställighet av en temporär säkerhetsåtgärd där något definitivt ställningstagande inte görs om egendomen slutligt skall avhändas den som egendomen tillhör.

Den begränsning i möjligheten att återropa kravet på dubbel straffbarhet som finns i rambeslutet motsvaras av den reglering som finns i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna respektive rambeslutet om verkställighet i EU av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial, dock med tillägg av ett flertal andra brottstyper. Det saknar dock betydelse i detta

rambeslut vilken straffskala brottet har i allmänhet i den utfärdande staten och sålunda gäller inte någon strafftröskel för brottet i fråga. Det är den utfärdande staten som avgör om ett brott omfattas av den lista som anges i artikel 2 a punkten 1 i rambeslutet.

Sveriges Advokatsamfund ställer sig mycket frågande till att en myndighet efter eget skön skall kunna definiera t.ex. ett vålds- eller hotbrott som deltagande i en kriminell organisation, vilket återfinns som ett av brotten i listan. Regeringen delar inte samfundets synpunkter, som tycks utgå ifrån att medlemsstaterna kommer att utnyttja den lista som finns i aktuell artikel för att undgå en prövning av kravet på dubbel straffbarhet. Förfaringssättet att låta den utfärdande myndigheten hänföra en gärning till ett visst brott i listan är ingen nyhet. Samma förfaringssätt återfinns t.ex. i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna. I intyget, som skall skickas tillsammans med bötesbeslutet till den verkställande staten, skall den utfärdande myndigheten beskriva de relevanta grunderna för bötesbeslutet samt sammanfatta fakta och därvid ange brottets beskaffenhet, brottsrubricering och tillämplig lagbestämmelse. Regeringen ser därför ingen fara med att den utfärdande myndigheten bedömer om gärningen i fråga kan hänföras till ett brott i listan.

Utgångspunkten i rambeslutet har varit att den begränsning av kravet på dubbel straffbarhet som rådet har fastslagit skall gälla i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna respektive rambeslutet om verkställighet i EU av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial också skall gälla i det aktuella rambeslutet. Om något krav på dubbel straffbarhet inte kan ställas vid ett överlämnande enligt rambeslutet om den europeiska arresteringsordern eller vid verkställighet av ett beslut om frysning av egendom eller bevismaterial skall samma begränsning gälla om det avser verkställighet av ett bötesstraff.

Brotten och brottstyperna i listan motsvaras i allt väsentligt av existerande straffbestämmelser i såväl Sverige som de andra medlemsstaterna. Det som kan skilja medlemsstaterna åt är den närmare utformningen och avgränsningen av straffansvaret för respektive brott eller brottstyp i listan. En bredare eller snävare kriminalisering kan ha olika förklaringar. En orsak kan vara att medlemsstaterna har olika behov av hur långt kriminaliseringen skall sträcka sig. En annan förklaring kan vara av mer lagteknisk karaktär.

Den lista över brott och brottstyper som finns i de antagna rambesluten om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna respektive om verkställighet i EU av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial kommer i många situationer inte att rendera i ett bötesstraff utan i en påföljd av mer ingripande karaktär. Mot bakgrund härav har listan i nu aktuellt rambeslut utökats med ett antal brott och brottstyper där påföljden i avsevärt större utsträckning utgörs av böter, t.ex. överträdelse av trafikföreskrifter. När det gäller dessa tillagda brott och brottstyper kan skillnaderna mellan medlemsstaternas kriminalisering vara större än vad som gäller för de mer allvarliga brotten. En skillnad kan också finnas i hur medlemsstaterna har genomfört de åtaganden som följer av rättsakter som har antagits enligt EG-fördraget. Medlemsstaterna kan därvid ha valt olika vägar –

kriminalisering eller administrativa sanktioner (som i viss utsträckning kan komma att täckas av rambeslutet) – för att se till att de åtaganden som följer av en viss rättsakt efterlevs på ett effektivt sätt. Dessa skillnader skall emellertid inte hindra medlemsstaterna att verkställa ett bötesstraff även om den verkställande staten har valt ett annat sätt att genomföra samma åtagande. För andra brott och brottstyper som har lagts till i listan torde skillnaderna vara mindre, t.ex. för stöld och olika handlingar som innebär våld och hot samt skadegörelse.

Den begränsning av kravet på dubbel straffbarhet som rambeslutet innehåller skiljer sig mot det generella krav på dubbel straffbarhet som finns i internationella verkställighetslagen. Denna lagstiftning grundar sig på en Europarådskonvention som är över 30 år gammal och endast ett fåtal stater har tillträtt konventionen varför den tillämpas i ytterst få fall. Den begränsade möjlighet att ställa ett krav på dubbel straffbarhet som rambeslutet anger är ett positivt sätt att utveckla samarbetet mellan EU:s medlemsstater. Det finns egentligen ingen anledning – inom EU – att stater i alla situationer skall kunna ifrågasätta varför en medlemsstat har valt att kriminalisera en gärning som den andra staten har valt att inte kriminalisera eller har valt att beivra på ett annat sätt. För Sveriges del innebär det också att de bötesstraff som vi vill verkställa utomlands inte kommer att kunna ifrågasättas av nämnda anledning. Begränsningen av kravet på dubbel straffbarhet gäller dock inte ovillkorligen. För de brott och brottstyper som inte finns med på listan får den verkställande staten ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet. Detta ger den verkställande staten en möjlighet att vägra verkställighet – i de få fall det kan bli aktuellt – för de brott som ter sig alltför främmande från den statens sida.

Avslutningsvis skall betonas att rambeslutet enligt artikel 1 b inte påverkar medlemsstaternas skyldigheter att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsprinciperna i artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen (som i sin tur hänvisar till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna). Artikel 16, punkten 1 b, anger också en rätt för den verkställande staten att vägra verkställa ett bötesstraff om de grundläggande rättigheterna eller de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i det nämnda fördraget kan ha kränkts. Denna bedömning skall göras utifrån det intyg som skickas över i samband med begäran om verkställighet. Rambeslutet hindrar inte heller en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier. Slutligen innebär rambeslutet inte heller någon skyldighet för en medlemsstat att verkställa ett bötesstraff om det finns skäl att tro att bötesstraffet syftar till att straffa en person på grund av personens kön, ras, religion, etniskt ursprung, nationalitet, språk, politiska åsikter eller sexuella läggning, eller om personens ställning kan skadas till följd av något av dessa skäl. Dessa regler anges i rambeslutets beaktandesatser och återfinns delvis bland avslagsgrunderna i den internationella verkställighetslagen.

Något förslag till lagstiftning varken kan eller bör lämnas nu

Samtliga remissinstanser – utom *Sveriges advokatsamfund* – har ansett att rambeslutet kan godkännas utan att någon lagtext är föreslagen.

Riksdagen har vid flera tillfällen godkänt att rambeslut antas utan att regeringen dessförinnan har lämnat förslag på lagstiftning. Beträffande argumentationen i denna fråga hänvisar regeringen särskilt till vad som anfördes i propositionen inför riksdagsbehandlingen av Sveriges antagande av rambeslutet om verkställighet i EU av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial (prop. 2002/03:67 s. 19–20). Regeringens syn i denna fråga har inte ändrats och de i propositionen framlagda skälen har därför aktualitet även inför riksdagens behandling av nu aktuell proposition.

Av 1 § internationella verkställighetslagen framgår att regeringen i förordning kan föreskriva att – på grundval av en överenskommelse med en annan stat – böter som utdömts i den andra staten får verkställas i Sverige enligt lagen och under vilka förutsättningar det skall ske samt att svenska bötesstraff skall kunna verkställas utomlands. Internationella verkställighetslagen skulle därmed kunna tillämpas på utdömda böter, men däremot inte på företagsbot, avgift till brottsofferfonden och återbetalning av rättegångskostnader. För att kunna genomföra rambeslutet i dess helhet krävs ny lagstiftning som utökar tillämpningsområdet i jämförelse med dagens lagstiftning så att alla typer av bötesstraff som rambeslutet omfattar kan bli föremål för verkställighet.

Den internationella verkställighetslagen är över 30 år gammal och har aldrig varit föremål för en närmare översyn. Lagstiftningen bygger på ett traditionellt sätt att samarbeta, dvs. den stat som behöver hjälp ansöker om att ett bötesstraff skall få verkställas i Sverige. När en ansökan gjorts följer ett komplicerat samt tids- och resurskrävande förfarande där ett flertal instanser är inblandade. Först därefter kan bötesstraffet överlämnas till kronofogdemyndigheten för indrivning (se avsnitt 5.3.1). Lagrådet har vid ett flertal tillfällen påpekat att den internationella verkställighetslagen är invecklad och svårtillgänglig (se t.ex. prop. 1983/84:197 s. 21, i samband med Sveriges tillträde till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer). Den nordiska verkställighetslagen är begränsad till verkställighet inom Norden.

Rambeslutet innebär ett nytt sätt att samarbeta som skiljer sig avsevärt från det sätt som följer av reglerna i internationella verkställighetslagen. Medlemsstaterna skall på ett enklare och effektivare sätt se till att utdömda bötesstraff verkställs. Någon omfattande prövning skall inte ske. När bötesbeslutet har översänts till Sverige skall verkställighet av bötesstraffet påbörjas direkt efter en viss kontroll, t.ex. av vägransgrunderna. De myndigheter som skall vara inblandade bör vara så få till antalet som möjligt. Rambeslutet omfattar även andra typer av beslut – avgift till brottsofferfond, företagsbot och återbetalning av rättegångskostnader – vilka nuvarande verkställighetslagstiftning inte reglerar.

För att kunna genomföra rambeslutet krävs ny lagstiftning, vilket utvecklas närmare i avsnitten 7 och 8. Det kommer att behövas bestämmelser om lagstiftningens tillämpningsområde, dvs. vilka typer av beslut som skall omfattas och under vilka förutsättningar som ett bötesstraff skall kunna verkställas samt vilket förfarande som skall tillämpas när Sverige är såväl utfärdande som verkställande stat. Bedömningen görs att det inte är en framkomlig väg att göra ändringar i

nuvarande lagstiftning, dvs. i den internationella verkställighetslagen. Det skulle göra den än mer svårtillgänglig än vad den redan är. Det som krävs är en helt ny lag som tar om hand om genomförandet av rambeslutet.

En sådan ny lag kommer av förklarliga skäl att bli relativt omfattande. Lagstiftningen skall innefatta bestämmelser som tar sikte på olika situationer från det att en begäran görs tills dess att resultatet av verkställigheten redovisas. Det är därför inte möjligt att föreslå någon sådan lagstiftning innan rambeslutet antas, vilket medlemsstaterna förväntar sig kunna ske under våren/sommaren 2004. I arbetet med en ny lagstiftning kommer ingående analyser och överväganden att behöva göras, huvudsakligen av teknisk karaktär, och det torde ta cirka två år innan ett fullgott beredningsunderlag finns tillgängligt. Om en ny lagstiftning skulle utarbetas innan rambeslutet antas skulle genomförandet av rambeslutet för samtliga medlemsstater försenas med dessa två år, dvs. den tid det skulle ta innan Sverige har lagstiftningen på plats. Alla de övriga medlemsstaterna skulle därefter använda sig av den tid – troligen två år – som varje medlemsstat har till sitt förfogande för att genomföra rambeslutet *efter* det att rambeslutet har antagits, vilket innebär att ytterligare cirka fyra år kommer att passera innan rambeslutet kan tillämpas i praktiken. Skulle lagstiftning behöva tas fram nu skulle Sverige inte kunna utnyttja den sedermera bestämda genomförandetiden såsom de andra medlemsstaterna. Därtill kommer att Sverige inte skulle kunna delta i och dra nytta av nödvändigt samarbete med de andra medlemsstaterna kring genomförandet av rambeslutet. Mot bakgrund av att det i dag inte finns ett fungerande system för verkställighet av bötesstraff inom EU är det viktigt att medverka till att rambeslutet antas snarast. Genomförandetiden bör dock bestämmas till minst två år från antagandet.

Ett annat argument för att avvakta med lagstiftningen är de förhandlingar som för närvarande pågår om ett rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande inom EU. Detta rambeslut har i flertalet delar en motsvarande reglering som det nu aktuella rambeslutet. En politisk överenskommelse i rådet för rättsliga och inrikes frågor om förverkanderambeslutet kan förväntas träffas under året. En ny lagstiftning om verkställighet av bötesstraff bör samordnas med den lagstiftning som kommer att behövas för att genomföra förverkanderambeslutet. Det finns flera fördelar med att i ett sammanhang utarbeta en sammanhållen lagstiftning om verkställighet inom EU av beslut om bötesstraff och förverkande.

Ett ytterligare skäl att vänta med lagstiftningen är att kronofogdemyndigheternas framtida organisation och uppgifter (se avsnitt 5.2.2) bör vara bestämda när det övervägs vilken eller vilka myndigheter i Sverige som skall vara behöriga enligt den nya lagstiftningen.

Sammanfattningsvis kommer ett genomförande av rambeslutet att kräva ny lagstiftning. Den bör inte inarbetas i nuvarande lagstiftning. I stället bör en ny lag utarbetas. Vidare bör en sådan ny lagstiftning presenteras först efter det att samtliga frågor har analyserats och sedvanligt beredningsunderlag finns att tillgå. Mot bakgrund av de ovan anförda skälen, särskilt med hänsyn till strävan att undvika att

genomförandet av rambeslutet inom EU försenas flera år och fördelarna med att arbeta fram en gemensam lagstiftning för verkställighet inom EU av beslut om bötesstraff och förverkande, föreslås inte nu någon ny lagstiftning. Sådana förslag kommer i stället att läggas fram inför riksdagen vid ett senare tillfälle.

Sverige bör anta rambeslutet

Ett antagande av rambeslutet har ett mycket brett stöd bland remissinstanserna. Endast *Sveriges advokatsamfund* avstyrker att Sverige röstar för ett antagande av rambeslutet. Övriga remissinstanser framför i positiva ordalag fördelarna med att anta rambeslutet. Bland annat tror *Riksåklagaren* att förverkligandet av rambeslutet kommer att aktivt bidra till en väsentligt förbättrad efterlevnad av reglerna på flera områden, t.ex. när det gäller miljöbrott genom oljeutsläpp. Riksåklagaren tillstyrker därför framlagda förslag och instämmer i de bedömningar som redovisas i promemorian. *Rikspolisstyrelsen* menar att det är angeläget att möjligheterna att få utdömda bötesstraff verkställda inom unionen förbättras, eftersom den fria rörligheten inom EU innebär en ökad rörlighet över gränserna. *Rättshjälpsmyndigheten* ansluter sig helt till bedömningarna i avsnitt 6 och 7. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* tillstyrker att en särskild lag utarbetas och menar att tillräckligt skydd för den enskilde uppnås bl.a. genom kravet på dubbel straffbarhet. *Föreningen Sveriges kronofogdar* finner också att rättssäkerhetsgarantierna är tillfredsställande.

Rambeslutet bygger – som tidigare har sagts – vidare på det straffrättsliga samarbetet inom EU, men innehåller samtidigt en del nyheter. I stället för att enligt den internationella verkställighetslagen *pröva* en ansökan med begäran om verkställighet av ett bötesstraff i Sverige där flera myndigheter är inblandade i handläggningen och i framtagandet av ett nytt beslut, kommer ärendet att gälla *verkställighet* av ett redan fattat beslut om böter. Den verkställande staten kommer dock alltså att ha en möjlighet att vidta vissa kontrollåtgärder, bl.a. att pröva om det finns några vägransgrunder, innan verkställigheten sker.

Rambeslutet erbjuder många fördelar i förhållande till det system om internationell verkställighet som finns i dag. Utanför Norden finns inget fungerande system för att få svenska bötesstraff verkställda utomlands. De internationella överenskommelser som finns på området tillämpas i praktiken inte, vilket får till följd att ett stort antal bötesstraff aldrig verkställs. Rambeslutet ger således ökade möjligheter för såväl svenska som utländska myndigheter att få sina bötesstraff verkställda oavsett var inom EU:s gränser de dömda bor eller har sin egendom eller inkomst. Rambeslutet innebär därmed en ”likabehandling” av de dömda och sålunda ett slags ”rättviseförhållande” mellan de som bor i domlandet i fråga och de som inte gör det eller har sin egendom utomlands. Genom rambeslutet kommer också myndigheterna åt både den s.k. vardagsbrottsligheten och den mer allvarliga brottsligheten, som kan ge allmänt höga bötesstraff eller kombinationsstraff med böter. Vidare är det viktigt, enligt regeringens mening, att detta nya samarbete börjar tillämpas så snart som möjligt och rambeslutet därför antas utan några förseningar.

Rambeslutet bygger på ett förtroende mellan medlemsstaternas myndigheter och deras rättsystem när det gäller verkställighet av varandras domar och slutliga beslut. Regleringen innebär ett snabbt och effektivt förfarande vid prövningen om verkställighet skall ske och en flexibel hantering av själva verkställigheten. Rambeslutet ger å andra sidan tillräckliga möjligheter att vägra verkställighet för att undvika orimliga resultat, och ställer i övrigt upp krav på rättssäkerhet för den enskilde. Rambeslutet bör därför ses som positivt och Sverige bör verka för att rambeslutet antas.

Eftersom rambeslutet enligt artikel 34.2 b i Fördraget om Europeiska unionen är bindande för medlemsstaterna, och då det alltså innehåller bestämmelser som medför ändringar i den svenska lagstiftningen, krävs enligt 10 kap. 2 § regeringsformen riksdagens godkännande innan Sverige röstar för ett antagande av rambeslutet i ministerrådet.

6.2 Svenska förklaringar till rambeslutet

Regeringens förslag: Sverige skall inte avge någon förklaring till artikel 16, punkten 1 a, om att rambeslutet under en övergångstid endast skall gälla för vissa bötesbeslut.

Regeringens bedömning: Sverige bör inte nu i samband med rambeslutets antagande avge förklaring till artikel 13 om vilket språk som skall godtas i det intyg som skall sändas över tillsammans med bötesbeslutet till den verkställande staten.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar promemorians förslag och bedömning eller framför inte några synpunkter i dessa frågor.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt rambeslutet kan medlemsstaterna avge förklaringar till artikel 13 och artikel 16, punkten 1 a. De medlemsstater som vill avge ett förklaring till artikel 16, punkten 1 a, måste göra det i samband med rambeslutets antagande.

Artikel 16, punkten 1 a – Rambeslutet skall under en övergångstid endast gälla för vissa bötesbeslut

Enligt rambeslutet får medlemsstaterna, när rambeslutet antas, avge en förklaring till artikel 16, punkten 1 a, som innebär att en medlemsstat får – under en tid av högst fem år från och med dagen för rambeslutets ikraftträdande enligt artikel 17 – dels begränsa tillämpningen av rambeslutet till att gälla endast bötesbeslut som har fattats av en domstol, dels också begränsa ett bötesbeslut som gäller mot en juridisk person till att endast avse sådana brott för vilka en EU-rättsakt föreskriver ett ansvar för juridiska personer. En medlemsstat som vill utnyttja dessa begränsningar av rambeslutets tillämpning skall lämna en förklaring om detta till rådets generalsekreterare i samband med att rambeslutet antas. Varje medlemsstat får tillämpa motsvarande begränsningar gentemot den medlemsstat som har lämnat en sådan förklaring.

Utgångspunkten är att Sverige skall samarbeta med övriga medlemsstater inom EU så långt rambeslutet ger möjlighet till. Det innebär att vi skall kunna verkställa alla de bötesstraff som omfattas av rambeslutets tillämpningsområde och detta oavsett om beslutet i fråga härstammar från en domstol eller en annan myndighet, eller om beslutet riktar sig mot en fysisk eller juridisk person. Sverige har inte något behov av att begränsa rambeslutets tillämpningsområde på det sätt som artikel 16, punkten 1 a, ger möjlighet till. Tvärtom har Sverige ett behov av att låta rambeslutet från början också omfatta beslut fattade av andra myndigheter än domstolar för att på så sätt få våra bötesstraff i form av strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot samt våra företagsbot verkställda utomlands. Om vi skulle göra en sådan förklaring som artikel 16, punkten 1 a, ger möjlighet till är risken stor att de andra medlemsstaterna tillämpar samma begränsning gentemot Sverige. Vi bör inte heller begränsa andra medlemsstaters möjligheter att få motsvarande beslut verkställda här. De vägransgrunder som finns i rambeslutet bör vara fullt tillräckliga för att vid behov kunna vägra verkställa ett bötesstraff i ett enskilt fall. Sammantaget finns det enligt regeringens mening inte någon anledning att under en övergångstid om upp till fem år från dagen för rambeslutets ikraftträdande begränsa tillämpningen av rambeslutet på sätt som artikel 16, punkten 1 a, tillåter. Regeringen föreslår därför att Sverige inte skall avge någon förklaring till artikel 16, punkten 1 a, om att rambeslutet under en övergångstid endast skall gälla för vissa bötesbeslut.

Artikel 13 – Språk

Enligt artikel 13 skall intyget, som skall skickas tillsammans med bötesbeslutet, översättas till ett av den verkställande statens officiella språk eller till ett annat språk som den verkställande staten har förklarat sig godta. Medlemsstaterna kan i samband med att rambeslutet antas eller vid en senare tidpunkt förklara vilka språk de godtar. Frågan om Sverige bör avge en förklaring enligt denna artikel låter sig enligt regeringens mening bäst bedömas i samband med det kommande lagstiftningsarbetet. Någon förklaring enligt artikel 13 bör därför, enligt regeringens bedömning, inte avges i samband med antagandet av rambeslutet.

7 Genomförande av rambeslutet

Regeringens bedömning: Ny lagstiftning behövs för att reglera förutsättningarna för och förfarandet vid verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff, dvs. i de fall Sverige är verkställande stat. Vissa regler krävs också för förfarandet i de fall Sverige är utfärdande stat.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser ansluter sig till promemorians bedömning eller framför inga synpunkter. *Tullverket*

menar att rambeslutets påverkan av nuvarande praxis om förskott och deposition av böter, ofta vid föreläggande av ordningsbot och strafförelägganden, bör tas med i det kommande lagstiftningsarbetet, liksom en bedömning av tullåklagarnas roll vid utdömande av bötesstraff. *Föreningen Sveriges kronofogdar* uppmärksammar frågan hur utländska bötesstraff skall behandlas när det gäller företrädesrätt vid löneutmätning och konkurs.

Skälen för regeringens bedömning: I avsnitt 6.1 redogörs för att förslag till lagstiftning varken kan eller bör lämnas nu. I det avsnittet redovisas även de närmare skälen till varför den nya lagstiftningen inte bör inarbetas i nuvarande lagstiftning utan i stället regleras i en ny lag. Nedan görs en närmare bedömning för vilka regler den nya lagstiftningen bör innehålla.

Beslutande myndigheter och förfaranderegler

Av den nya regleringen bör det framgå vilka svenska myndigheter som skall vara behöriga enligt bestämmelserna och vilka förfaranderegler som skall tillämpas. Det gäller såväl när Sverige är utfärdande stat som när Sverige är verkställande stat.

Rambeslutet överlämnar till medlemsstaterna att avgöra vilka myndigheter som skall vara behöriga och pekar på att ett utländskt bötesstraff skall verkställas på samma sätt som ett inhemskt bötesstraff. Det finns här ingen anledning att skapa några särlösningar om inte genomförandet av rambeslutet ger anledning till det. I nuvarande lagstiftning, t.ex. bötesverkställighetslagen, den internationella verkställighetslagen och utsokningsbalken finns bestämmelser om vilka myndigheter som är behöriga att fatta beslut om verkställighet av bötesstraff i Sverige och utomlands och om förfarandet vid sådan verkställighet. Utgångspunkten för den nya regleringen bör vara att de bestämmelser som gäller i dag om beslutande myndigheter och om förfarandet vid verkställighet av böter i Sverige eller utomlands skall kunna tjäna som vägledning för den nya lagstiftningen.

När ärendet avser ett svenskt bötesstraff som skall verkställas i ett annat land bör dessa bestämmelser kunna ge riktlinjer för vem som skall få begära verkställighet av ett svenskt bötesstraff utomlands, hur en sådan begäran skall överföras till den utländska myndigheten och vilka förfaranderegler som då skall gälla vid handläggningen i Sverige. Det är i dag Skatteverket som är behörigt att begära sådan verkställighet utomlands. Mot bakgrund av de uppgifter som enligt rambeslutet skall vila på en utfärdande myndighet och de ställningstaganden som behöver göras innan verkställighet utomlands skall begäras bör det dock övervägas om Skatteverket alltjämt skall ha denna behörighet eller om någon mer – eller annan – myndighet skall vara behörig att utomlands begära verkställighet enligt rambeslutet. Det kan röra sig om vilken myndighet som skall ansvara för att intyget enligt rambeslutet fylls i korrekt eller att ta ställning till hur den borgenärsfunktion som åvilar Skatteverket och kronofogdemyndigheten skall utövas, t.ex. de åtgärder som kronofogdemyndigheten kan vidta enligt indrivningslagen. Hänsyn måste också tas till de organisatoriska förändringarna som nu skett inom Skatteverket och kronofogdemyndigheterna (se avsnitt 5.2.2). Därtill

krävs regler som möjliggör att böterna kan tillfalla den verkställande staten.

I de fall Sverige agerar som verkställande stat behöver såväl behörighetsreglerna som reglerna om förfarandet också övervägas. I dessa fall kommer verkställigheten att ske i flera steg. Först skall det prövas om bötesstraffet kan verkställas, dvs. om det finns skäl att helt eller delvis vägra verkställighet eller inte. Därefter skall den faktiska verkställigheten ske genom frivillig inbetalning eller indrivning. Under denna fas kan det bli aktuellt att ta ställning till olika frågor, t.ex. om de två omräkningsregler som finns i rambeslutet (se avsnitt 4.4) skall tillämpas och om verkställigheten skall avbrytas. När verkställigheten har avslutats skall ärendet redovisas och det kan bli aktuellt att ta ställning till om det indrivna bötesbeloppet helt eller delvis skall återföras till den utfärdande staten. Det får i det kommande lagstiftningsarbetet närmare övervägas vilken eller vilka myndigheter som skall vara behöriga att fatta olika beslut och vidta de åtgärder som följer av genomförandet av rambeslutet. Tanken med rambeslutet är – som har nämnts tidigare – att det nationella verkställighetsförfarandet skall gälla även för verkställighet av ett utländskt bötesstraff. För svenskt vidkommande skulle i sådana fall våra kronofogdemyndigheter vara de myndigheter som skulle motta det utländska bötesbeslutet och göra de ovan nämnda bedömningarna för att därefter verkställa det utländska bötesstraffet enligt de svenska bestämmelserna. Det kan dock vara lämpligt att vissa frågor, t.ex. om det skall vara möjligt att förvandla ett bötesstraff, i stället avgörs av andra myndigheter. Valet av behörig myndighet när Sverige är verkställande stat påverkas också av om den utfärdande staten skall ses som sökande part under hela verkställigheten, eller om den svenska staten i något sammanhang får anses överta vissa borgenärsfunktioner från den utfärdande staten. Avslutningsvis måste bedömningen också göras mot bakgrund av de organisatoriska förändringar som skett inom Skatteverket och kronofogdemyndigheterna (se avsnitt 5.2.2). Utgångspunkten bör dock vara att kronofogdemyndigheten till största delen kommer att vara den myndighet som skall vidta aktuella åtgärder.

Som utgångspunkt kommer det att behövas bestämmelser för exempelvis följande situationer.

I de fall Sverige är *utfärdande stat* behövs regler bl.a. om:

- vilken eller vilka myndigheter i Sverige som skall vara behöriga att besluta om verkställighet utomlands av ett svenskt bötesstraff och vilket innehåll det intyg som skall sändas över till den verkställande staten skall ha,
- till vilken myndighet utomlands som intyget och bötesbeslutet skall översändas samt på vilket sätt detta skall ske,
- vilka förfaranderegler i övrigt som behövs för att begära verkställighet av bötesbeslutet utomlands, samt
- vissa skyldigheter att underrätta, informera och samråda med de behöriga myndigheterna i den verkställande staten.

Det bör övervägas särskilt om vissa av dessa regler i allt väsentligt kan ges i förordningsform.

När Sverige är *verkställande stat* behövs regler bl.a. om:

- vilken eller vilka myndigheter som skall vara behöriga att ta emot ett utländskt beslut om böter och det intyg som hör ihop med beslutet samt

göra den prövning som dessa handlingar ger anledning till, dvs. först erkänna beslutet om böter och därvid pröva om bötesbeloppet t.ex. skall minskas eller omräknas, eller om verkställigheten i stället skall vägras eller avbrytas,

- vilka myndigheter som skall vara behöriga att verkställa bötesbeslutet och i vilka fall de skall fatta beslut om visst återförande av det verkställda bötesbeloppet till den utfärdande staten,

- vilka förfaranderegler i övrigt som behövs för att effektivt kunna verkställa utländska bötesbeslut enligt rambeslutet i Sverige, inklusive om det krävs några tillägg eller förändringar i de svenska reglerna om uppbörd, indrivning och utsökning, samt

- vissa skyldigheter att underrätta, informera och samråda med de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten.

Med undantag för den sista strecksatsen torde denna reglering behöva ske genom lag.

Kravet på dubbel straffbarhet

Rambeslutet innebär en viss möjlighet för den verkställande staten att ställa ett krav på dubbel straffbarhet. Ett sådant krav får dock inte ställas om den utfärdande staten bedömer att beslutet om bötesstraff grundas på en gärning som motsvarar något av de brott som räknas upp i listan i artikel 2 a punkten 1.

Medlemsstaterna åtar sig genom rambeslutet och dess uppräkningsav brotten i listan att begränsa tillämpningen av kravet på dubbel straffbarhet. I de lagregler som behövs för att genomföra rambeslutet måste kravet på dubbel straffbarhet därför begränsas till vad rambeslutet anger. Det kan vidare inte uteslutas att lagstiftningsarbetet leder fram till att kravet på dubbel straffbarhet bör begränsas mer än vad rambeslutet kräver, t.ex. att något krav på dubbel straffbarhet inte skall ställas upp för ytterligare brott utöver de som redan anges i listan. Denna fråga får övervägas närmare i det kommande lagstiftningsarbetet.

Vägransgrunder och andra begränsningar för verkställighet

I rambeslutet finns ett antal vägransgrunder som kan åberopas av den verkställande staten. Det finns också vissa bestämmelser som är att jämföras med vägransgrunder. En medlemsstat ges i rambeslutet t.ex. en rätt att tillämpa sina konstitutionella regler och skall heller inte behöva verkställa ett beslut om böter om det finns skäl att tro att bötesstraffet har utfärdats för att straffa en person på grund av personens kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska åsikter eller sexuella läggning, eller om personens ställning kan bli lidande av något av dessa skäl. Även andra jämförbara vägransgrunder finns (se avsnitt 4.3). Utgångspunkten i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör vara att de vägransgrunder som rambeslutet medger skall kunna utnyttjas i ett enskilt fall av de myndigheter som skall pröva om ett beslut om böter skall verkställas eller inte. Hur detta skall ske bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Det bör också övervägas om dessa vägransgrunder skall vara obligatoriska eller fakultativa (jfr 5 och 6 §§

Förvandling av bötesstraff

Om verkställighet av bötesstraffet inte kan ske, får den verkställande staten enligt rambeslutet förvandla bötesstraffet till ett annat straff, inklusive en frihetsberövande påföljd, om denna möjlighet finns i den verkställande statens lagstiftning och den utfärdande staten har gett sitt samtycke till detta i intyget. Svensk lagstiftning medger inte i dag förvandling av utländska bötespåföljder (se 36 § andra stycket internationella verkställighetslagen och 2 § nordiska verkställighetslagen). Under arbetet med den nya lagstiftningen bör det övervägas om ett förbud alltjämt skall gälla, eller om en möjlighet till förvandling av utländska bötesstraff till fängelsestraff skall införas i svensk rätt.

Övrigt

Den nya lagstiftningen bör ge möjlighet att även fortsättningsvis erlagga förskott på böter. Vidare bör den nya lagen innehålla bestämmelser om hur utländska bötesstraff skall behandlas i förmånsrättshänseende vid löneutmätning och konkurs.

8 Närmare om förfarandet när Sverige är utfärdande eller verkställande stat

Förfarandet när Sverige är utfärdande stat

När Sverige som utfärdande stat behöver få ett beslut om böter verkställt i en annan medlemsstat skall en beslut om verkställighet fattas av den myndighet som utses som behörig. Rambeslutet förutsätter inte att det är rättsliga myndigheter, dvs. normalt en åklagare eller en domstol, som beslutar om verkställighet utomlands, utan varje medlemsstat får självt peka ut sina behöriga myndigheter utan inskränkning till myndighetens nivå och funktion m.m.

Den behöriga myndigheten skall fylla i intyget med viss föreskriven information och i samband därmed också överväga t.ex. om det är fråga om ett s.k. listbrott som inte kräver dubbel straffbarhet i den verkställande staten eller om den verkställande staten skall kunna använda ett alternativt straff om verkställighet av bötesstraffet skulle misslyckas. Myndigheten skall också t.ex. ta ställning till om en del av det indrivna bötesbeloppet bör återföras till Sverige och slutligen skall myndigheten också underteckna intyget och intyga uppgifternas riktighet. Därefter skickas såväl beslutet om böter som det översatta intyget till den utpekade behöriga myndigheten i den verkställande staten, som sedan verkställer det svenska beslutet. Under ärendets gång i den verkställande staten kan det inträffa att den verkställande

myndigheten och de svenska myndigheterna behöver underrätta, informera och samråda med varandra, allt efter hur ärendet hanteras i den verkställande staten och vilka behov som uppstår.

Rambeslutet hindrar att den svenska myndigheten fortsätter verkställigheten av bötesstraffet i Sverige efter att en begäran om verkställighet har skickats iväg till en annan medlemsstat.

När beslutet om böter har verkställts i den verkställande staten skall den behöriga myndigheten där informera den svenska myndigheten om resultatet av verkställigheten. Den svenska myndigheten skall också informeras om den verkställande staten i stället har beslutat att vägra verkställa bötesstraffet, om det helt eller delvis inte har kunnat verkställas eller om ett alternativt straff har tillämpats.

Har bötesstraffet av vissa anledningar inte verkställts i den verkställande staten och meddelas detta den svenska behöriga myndigheten, återgår rätten till verkställighet till den svenska staten. Förfarandet kan då fortsätta i en annan medlemsstat, eller i Sverige.

Förfarandet när Sverige är verkställande stat

När Sverige skall verkställa ett utländskt beslut om böter skall den myndighet som utses som behörig pröva om det utländska beslutet om bötesstraff kan verkställas i Sverige och skall i samband därmed kontrollera om t.ex. någon av vägransgrunderna skall tillämpas eller om kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt i den mån ett sådant krav får ställas upp enligt den nya lagstiftningen. Vidare skall eventuell omräkning av bötesbeloppet ske och under ärendets gång bör myndigheten t.ex. pröva om verkställigheten skall avbrytas.

Beslutet om böter skall enligt rambeslutet kunna verkställas enligt de regler som gäller för motsvarande svenska beslut om böter, vilket innebär att reglerna om uppbörd och indrivning i utsökningsbalken, indrivningslagen och bötesverkställighetslagen i princip bör kunna tillämpas fullt ut. Under verkställigheten kan de svenska myndigheterna behöva ta kontakt med den utfärdande statens myndigheter för t.ex. samråd och information i olika frågor om ärendet hantering.

När beslutet om böter har verkställts skall information ges till den utfärdande staten och eventuellt skall också en del av det verkställda bötesbeloppet återföras till den utfärdande staten. Information skall också ges om verkställigheten inte har kunnat genomföras fullt ut eller om ett alternativt straff har tillämpats.

9 Ekonomiska konsekvenser

Syftet med rambeslutet är att effektivisera och förbättra det rättsliga samarbetet inom EU.

I dag finns inget väl fungerande system inom EU som gör det möjligt att få bötesstraff verkställda i medlemsstaterna, med undantag för Danmark och Finland med vilka Sverige har ett gott samarbete enligt den nordiska verkställighetslagen. Rambeslutet kommer att skapa ett system som innebär en förenklad och effektiv hantering av verkställigheten. När

Sverige agerar som utfärdande stat innebär det att risken för att gärningsmännen kommer undan sina bötesstraff minskar, även om det verkställda bötesstraffet i de flesta fallen inte kommer svenska staten till godo. Att böterna enligt rambeslutet inte tillfaller svenska staten innebär emellertid ingen skillnad jämfört med i dag eftersom ett svenskt bötesstraff i dag ytterst sällan verkställs i ett utomnordiskt land. När Sverige agerar som verkställande stat kommer svenska staten att få behålla det verkställda beloppet, vilket blir ett visst tillskott i statskassan.

Genom rambeslutet kommer sannolikt fler ärenden att aktualiseras än i dag, både när Sverige är utfärdande stat och när Sverige är verkställande stat. Det går dock inte med säkerhet att avgöra hur många fler ärenden genomförandet av rambeslutet kommer att medföra. Varje år inkommer över två miljoner allmänna och enskilda mål till landets kronofogdemyndigheter, varav cirka 70 000 ärenden avser verkställighet av böter. För närvarande har kronofogdemyndigheterna över sju miljoner allmänna och enskilda mål i balans. 8 000 av dessa mål avser personer bosatta inom EU (både gamla och nya medlemsstater). Den ökade mängden ärenden som rambeslutet kommer att föranleda bör ses i detta sammanhang. Endast en marginell ökning av arbetsbelastning och kostnader för de verkställande myndigheterna är därför trolig. Samtidigt borde rambeslutet innebära en viss effektivitetsvinst t.ex. genom att ett svenskt bötesstraff snabbare kan bli verkställt i en annan medlemsstat.

Av dessa anledningar bör inte genomförandet av rambeslutet medföra några ökade kostnader för de berörda myndigheterna. I den mån en marginell ökning av kostnaderna kommer att ske, skall de finansieras genom omprioritering inom befintliga budgetramar för de berörda myndigheterna.

De ekonomiska konsekvenserna av rambeslutet kommer att följas noga.

Utkast till rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31 a och 34.2 b i detta,

med beaktande av initiativet från Förenade kungariket, Republiken Frankrike och Konungariket Sverige,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande, och

av följande skäl:

- (1) Europeiska rådet i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 stödde principen om ömsesidigt erkännande, som bör bli en hörnsten i det rättsliga samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området inom unionen.
- (2) Principen om ömsesidigt erkännande bör vara tillämplig på bötesstraff som utdöms av rättsliga eller administrativa myndigheter.
- (2a) Detta rambeslut bör omfatta bötesstraff som ådömts för vägtrafikbrott.
- (3) Den 29 november 2000 antog rådet, i enlighet med slutsatserna från Tammerfors, ett åtgärdsprogram för att genomföra principen om ömsesidigt erkännande och prioriterade därvid antagandet av ett instrument enligt vilket principen om ömsesidigt erkännande skall vara tillämplig på bötesstraff (åtgärd 18).
- (4) (...)
- (5) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter samt följer de principer som erkänns i artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen och som kommer till uttryck i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt kapitel VI i denna. Inget i detta rambeslut får tolkas som förbud mot att vägra att verkställa ett beslut med krav på betalning av böter när det utifrån objektiva faktorer finns anledning att tro att bötesstraffet syftar till att straffa en person på grundval av kön, ras, religion, etniskt ursprung, nationalitet, språk, politiska åsikter eller sexuell läggning, eller att denna persons ställning kan bli lidande av något av dessa skäl.

Detta rambeslut hindrar inte en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella bestämmelser om rättssäkerhet, föreningsfrihet och tryckfrihet samt om yttrandefrihet i andra medier.

Prop. 2003/04:92
Bilaga 1

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1
Definitioner

I detta rambeslut används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) *beslut*: ett slutgiltigt beslut om bötesstraff för en fysisk eller juridisk person, om beslutet fattas

- i) av en domstol i den utfärdande staten med avseende på en brottslig gärning enligt lagen i den utfärdande staten,
- ii) av en annan myndighet i den utfärdande staten än en domstol med avseende på ett brott enligt lagen i den utfärdande staten, förutsatt att personen i fråga har haft möjlighet att få fallet prövat inför en domstol med särskild behörighet i brottmål,
- iii) av en annan myndighet än domstol i den utfärdande staten med avseende på gärningar som är straffbara enligt den utfärdande statens nationella lag i sin egenskap av överträdelse mot lagbestämmelser, förutsatt att vederbörande har haft möjlighet att få fallet prövat inför en domstol med särskild behörighet i brottmål,
- iv) en domstol med särskild behörighet i brottmål, där beslutet fattades angående ett sådant beslut som avses i punkt iii.

b) *bötesstraff*: skyldighet att betala

- i) ett penningbelopp som utdöms i ett beslut vid en fällande dom för en gärning,
- ii) ersättning som utdöms i samma beslut till brottsoffer, där brottsoffret inte får vara civilrättslig part i förfarandena och domstolen beslutar under utövande av sin domsrätt i brottmål,
- iii) penningbelopp som skall betalas för kostnader för de rättegångsförfaranden eller förvaltningsrättsliga förfaranden som leder fram till beslutet,
- iv) penningbelopp som skall betalas till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer, vilket utdömts i samma beslut.

Bötesstraff skall inte inbegripa

- beslut om förverkande av hjälpmedel till eller vinning av brott,

- beslut av civilrättslig art som fattats till följd av enskilda anspråk och som är verkställbara enligt rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av beslut på privaträttens område.

c) *utfärdande stat*: den medlemsstat där ett beslut i detta rambesluts mening har meddelats.

d) *verkställande stat*: den medlemsstat dit ett beslut har överförts för verkställighet.

Artikel 1a

Fastställande av behöriga myndigheter

1. Varje medlemsstat skall underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka myndigheter som enligt nationell lag är behöriga enligt detta rambeslut, när medlemsstaten är

- utfärdande stat, eller
- verkställande stat.

1a. Utan hinder av artikel 2 får varje medlemsstat, om organisationen av dess interna system gör det nödvändigt, utse en eller flera centrala myndigheter med ansvar för administrativ översändning och mottagning av beslut samt bistånd åt de behöriga myndigheterna.

2. Rådets generalsekretariat skall hålla de erhållna underrättelserna tillgängliga för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 1b

Grundläggande rättigheter

Detta rambeslut skall inte ändra skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna enligt artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen.

Artikel 2

Översändande av beslut och hänvändelse till den centrala myndigheten

1. Ett beslut i detta rambesluts mening, tillsammans med ett intyg enligt denna artikel, får översändas till de behöriga myndigheterna i en medlemsstat där den fysiska eller juridiska person mot vilken beslutet har meddelats har egendom eller inkomst, normalt är bosatt eller, när det gäller en juridisk person, har sitt säte.

2. Intyget, vars standardutformning återges i bilagan, måste undertecknas och riktigheten i dess innehåll intygas av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten.

3. Beslutet, eller en bestyrkt avskrift av detta, skall tillsammans med intyget översändas av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten

direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten, på ett sätt som lämnar ett skriftligt spår och möjliggör för den verkställande staten att fastställa äktheten. Beslutet i original, eller en bestyrkt avskrift av detta, och intyget i original skall översändas till den verkställande staten, om den kräver detta. Allt informationsutbyte skall också ske direkt mellan de berörda myndigheterna.

3a. Den utfärdande staten skall endast översända ett beslut till en verkställande stat åt gången.

4. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte är känd av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, skall denna vidta alla nödvändiga efterforskningar, inklusive via kontaktpunkterna i det europeiska rättsliga nätverket, för att erhålla informationen från den verkställande staten.

5. Om en myndighet i den verkställande staten mottar ett beslut och inte är behörig att erkänna det och vidta de åtgärder som krävs för att det skall verkställas, skall den *ex officio* översända beslutet till den behöriga myndigheten och därefter underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten.

6. Förenade kungariket respektive Irland får i en förklaring meddela att beslutet och intyget måste sändas via deras centrala myndighet eller myndigheter enligt specifikation i förklaringen. Dessa medlemsstater får när som helst genom ytterligare en förklaring begränsa räckvidden för en sådan förklaring för att ge punkt 3 större verkan. De skall göra detta när bestämmelserna om ömsesidig rättslig hjälp i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet träder i kraft för deras vidkommande. Förklaringarna skall deponeras hos rådets generalsekretariat och meddelas kommissionen.

Artikel 2a **Räckvidd**

1. Följande brott skall enligt detta rambeslut medföra erkännande och verkställighet av beslut utan kontroll av dubbel straffbarhet, om de är straffbara i den utfärdande staten enligt den utfärdande statens lagstiftning:

- Deltagande i en kriminell organisation.
- Terrorism.
- Människohandel.
- Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.
- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.
- Korruption.
- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

- Penningtvätt av vinning av brott.
- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
- IT-brottslighet.
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.
- Hjälptillstånd till olaglig inresa och olaglig vistelse.
- Mord, grov misshandel.
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
- Rasism och främlingsfientlighet.
- Organiserad stöld och väpnat rån.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
- Svindleri.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar
- Förfalskning av betalningsmedel.
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanter.
- Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
- Våldtäkt.
- Mordbrand.
- Brotts handlingar omfattas av Internationella brottmålsdomstolens behörighet.
- Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage.
- Beteende som står i strid med vägtrafikbestämmelser, inbegripet överträdelse av bestämmelser om körtid och viloperioder och av bestämmelser om farligt gods.
- Smuggling av varor.
- Intrång i immateriella rättigheter.
- Våldshandlingar och hot om våld mot personer, inbegripet våldshandlingar under idrottsevenemang.
- Skadegörelse.
- Stöld.
- Brotts handlingar i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning, vilka omfattas av genomförandeskyldigheter enligt instrument som antagits enligt EG-fördraget eller enligt avdelning VI i EU-fördraget.

2. Rådet kan när som helst med enhällighet och efter att ha hört Europaparlamentet enligt villkoren i artikel 39.1 i Fördraget om Europeiska unionen (FEU) besluta att lägga till andra kategorier av brott i förteckningen i punkt 1.

Rådet skall på grundval av den rapport som det erhåller i enlighet med artikel 16.2 överväga om förteckningen skall utvidgas eller ändras. Rådet skall i ett senare skede överväga frågan ytterligare på grundval av en rapport om den praktiska tillämpningen av rambeslutet som kommissionen skall upprätta inom 5 år efter den tidpunkt för genomförandet som nämns i artikel 16.1.

3. I andra fall än de som anges i punkt 1 får den verkställande staten låta erkännande och verkställighet av ett beslut vara beroende av att beslutet avser ett beteende som skulle utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning, oavsett brottets beskaffenhet eller brottsrubriceringen.

Artikel 3 **Erkännande och verkställighet av beslut**

De behöriga myndigheterna i den verkställande staten skall erkänna ett beslut som har översänts i enlighet med artikel 2 utan krav på ytterligare formaliteter och skyndsamt vidta alla de åtgärder som krävs för att verkställa det, såvida inte den behöriga myndigheten beslutar att åberopa något av de skäl för att vägra erkännande eller verkställighet som anges i artikel 4.

Artikel 4 **Skäl för att inte erkänna och verkställa ett beslut**

1. De behöriga myndigheterna i den verkställande staten får vägra erkännande och verkställighet av beslutet, om det intyg som avses i artikel 2 saknas, är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar beslutet.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får också vägra erkännande och verkställighet av beslutet, om det konstateras att

- a) den dömda personen har dömts för samma gärningar
 - i den verkställande staten, eller
 - i en annan stat än den utfärdande eller den verkställande staten, och detta beslut har verkställts, eller
- aa) beslutet i ett av fallen enligt artikel 2a.3 avser gärningar som inte skulle utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning,
- b) verkställigheten av beslutet har preskriberats enligt den verkställande statens lagstiftning och beslutet avser gärningar som omfattas av denna stats behörighet enligt dess egen lagstiftning,
- bb) beslutet avser gärningar som
 - a) enligt den verkställande statens lagstiftning helt eller delvis anses ha begåtts inom dess territorium eller på en plats som är likställd med detta, eller

- b) har begåtts utanför den utfärdande statens territorium och åtal enligt den verkställande statens lagstiftning inte är tillåtet för sådana brott, när de begåtts utanför verkställande statens territorium,

c) det enligt lagen i den verkställande staten föreligger en immunitet som gör det omöjligt att verkställa beslutet,

d) beslutet har ådömts en fysisk person som enligt lagen i den verkställande staten på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig för de gärningar med avseende på vilka beslutet avkunnades,

e) den berörda personen enligt det intyg som avses i artikel 2

– i händelse av skriftligt förfarande inte, i enlighet med lagstiftningen i den utfärdande staten, personligen eller via en företrädare med behörighet enligt nationell lag underrättades om sin rätt att överklaga och om tidsfristerna för ett sådant rättsmedel, eller

– inte inställde sig personligen, om inte intyget uppger

- att personen personligen eller via en företrädare med behörighet enligt nationell lag underrättades om de rättsliga åtgärderna i enlighet med lagstiftningen i den utfärdande staten, eller

- att personen har meddelat att han eller hon inte bestrider saken,

f) bötesstraffet understiger 70 euro eller motsvarande belopp.

3. Vid fall enligt punkt 1 samt punkt 2 b och 2 e skall den behöriga myndigheten i den verkställande staten, innan den fattar ett beslut om att helt eller delvis inte erkänna och verkställa ett beslut, på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och i tillämpliga fall anmoda denna att utan dröjsmål tillhandahålla alla nödvändiga upplysningar.

Artikel 5

Fastställande av det belopp som skall betalas

1. Om det fastställs att beslutet hänför sig till gärningar som inte begåtts i den utfärdande staten, får den verkställande staten besluta att minska bötesbeloppet till det högsta belopp som föreskrivs för gärningar av samma slag enligt nationell lag i den verkställande staten, när gärningarna omfattas av denna stats behörighet.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten skall vid behov räkna om bötesbeloppet till den verkställande statens valuta till den växelkurs som gällde vid den tidpunkt då bötesstraffet utdömdes.

Artikel 6
Lag som reglerar verkställighet

Prop. 2003/04:92
Bilaga 1

1. Om inte annat föreskrivs i punkt 3 i denna artikel eller i artikel 7, skall beslutets verkställighet regleras av lagen i den verkställande staten på samma sätt som för ett bötesstraff i den verkställande staten. Myndigheterna i den verkställande staten skall ha exklusiv behörighet att besluta om verkställighetsförfarandena och att fastställa alla åtgärder i samband därmed, inklusive grunderna för att avbryta verkställigheten.

2. Om den dömda personen kan lämna bevis för att han helt eller delvis erlagt betalning i någon stat, skall den behöriga myndigheten i den verkställande staten samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten på det sätt som anges i artikel 4.3. Oavsett hur indrivningen sker, skall varje del av bötesbeloppet som drivs in i någon stat dras av från det belopp som skall indrivnas i den verkställande staten.

3. Ett bötesstraff som ådömts en juridisk person skall verkställas, även om den verkställande staten inte erkänner principen om juridiska personers straffrättsliga ansvar.

Artikel 7
Frihetsberövande eller andra alternativa straff då böterna inte kan indrivnas

Om det inte är möjligt att vare sig helt eller delvis verkställa ett beslut, kan den verkställande staten tillämpa alternativa straff, inbegripet frihetsstraff, om dessa föreskrivs i dess lagar i sådana fall, och den utfärdande staten i det intyg som avses i artikel 2 medgivit att sådana alternativa straff får tillämpas. Hur strängt det alternativa straffet skall vara, skall bestämmas enligt lagen i den verkställande staten, men det får inte överskrida det maximala straff som anges i intyget från den utfärdande staten.

Artikel 8
Amnesti, nåd, omprövning av dom

1. Amnesti och nåd får beviljas av både den utfärdande staten och den verkställande staten.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 får endast den utfärdande staten fatta beslut om ansökan om omprövning av beslutet.

Artikel 9
Inställande av verkställighet

Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten skall genast informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om varje beslut eller åtgärd som innebär att beslutet inte längre är verkställbart eller av någon annan anledning dras tillbaka från den verkställande staten.

Den verkställande staten skall inställa verkställigheten av beslutet så snart som den erhåller information från den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om beslutet eller åtgärden. Prop. 2003/04:92
Bilaga 1

Artikel 10

Fördelning av belopp som erhålls vid verkställighet av beslut

Belopp som erhålls vid verkställighet av beslut skall tillfalla den verkställande staten, om inte denna stat och den utfärdande staten kommit överens om något annat, särskilt i de fall som åsyftas i artikel 1 b ii.

Artikel 11

Information från den verkställande staten

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten skall utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten på ett sätt som lämnar ett skriftligt spår

- a) om översändande av beslutet till den behöriga myndigheten enligt artikel 2.5,
- b) om varje beslut om att inte erkänna eller verkställa ett beslut enligt artikel 4 eller 16.1 b samt skälen till beslutet,
- c) om att beslutet helt eller delvis inte har verkställts av de skäl som anges i artikel 5, artikel 6.1 och 6.2 samt artikel 8.1,
- d) så snart beslutet har verkställts,
- e) om tillämpningen av alternativa straff enligt artikel 7.

Artikel 12

Följder av översändande av beslut

1. Med förbehåll för punkt 2 får den utfärdande staten inte fullfölja verkställigheten av ett beslut som översänts enligt artikel 2.
2. Rätten att verkställa beslutet skall återgå till den utfärdande staten
 - när denna har erhållit information från den verkställande staten om att beslutet helt eller delvis inte har verkställts, erkänts eller tillämpats enligt artikel 4, med undantag för artikel 4.2 a, artikel 8.1 och artikel 16.1 b, eller
 - när den utfärdande staten har underrättat den verkställande staten om att beslutets verkställighet har dragits tillbaka från denna enligt artikel 9.
3. Om en myndighet i den utfärdande staten, efter det att ett beslut har översänts i enlighet med artikel 2, mottar ett belopp som den dömde har betalat frivilligt med avseende på beslutet, skall den utan dröjsmål

informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten.
Artikel 6.2 skall tillämpas.

Prop. 2003/04:92
Bilaga 1

Artikel 13
Språk

1. Intyget, i den standardform som anges i bilagan, skall översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten. Varje medlemsstat får när detta rambeslut antas eller senare i en förklaring som deponeras vid rådets generalsekretariat tillkännage att den godtar en översättning till ett eller flera av Europeiska gemenskapernas institutioners officiella språk.

2. Verkställandet av beslutet får skjutas upp under den tid som är nödvändig för att få fram en översättning på den verkställande statens bekostnad.

Artikel 14
Kostnader

Medlemsstaterna får inte avkräva varandra ersättning för kostnader i samband med tillämpningen av detta rambeslut.

Artikel 15
Förhållandet till andra avtal och överenskommelser

Detta rambeslut skall inte åsidosätta tillämpningen av bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser mellan medlemsstaterna, i den mån som sådana avtal och överenskommelser medger undantag från bestämmelserna i detta rambeslut och ytterligare förenklar och underlättar förfarandena för indrivning av bötesstraff.

Artikel 15a
Territoriell tillämpning

Detta rambeslut skall tillämpas på Gibraltar.

Artikel 16
Genomförande

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta rambeslut senast [...].

1a. Varje medlemsstat får under upp till fem år från och med den dag som avses i artikel 17 begränsa tillämpningen av detta rambeslut till

- beslut som nämns i artikel 1 a i och 1 a iv, och/eller
- i fråga om juridiska personer, beslut som avser ett beteende för vilket ett EU-instrument föreskriver tillämpning av principen om juridiska personers ansvar.

Varje medlemsstat som vill använda denna punkt skall lämna en förklaring med denna innebörd till rådets generalsekreterare vid antagandet av detta rambeslut. Förklaringen skall offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

1b. Varje medlemsstat får motsätta sig erkännande och verkställighet av beslut, om intyget enligt artikel 2 ger anledning att förmoda att de grundläggande rättigheterna eller de grundläggande rättsliga principerna enligt artikel 6 i EU-fördraget kan ha kränkts. Det förfarande som anges i artikel 4.3 skall därvid tillämpas.

1c. Varje medlemsstat får tillämpa ömsesidighetsprincipen i förhållande till varje medlemsstat som använder punkt 1a.

2. Medlemsstaterna skall till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning. På grundval av en rapport som kommissionen utarbetar med hjälp av denna information skall rådet senast [...] bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har följt bestämmelserna i detta rambeslut.

3. Rådets generalsekretariat skall underrätta medlemsstaterna och kommissionen om de förklaringar som görs i enlighet med artikel 2.6 och artikel 13.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 35.7 i EU-fördraget, får en medlemsstat som erfarit upprepade svårigheter eller bristande verksamhet från en annan medlemsstats sida när det gäller ömsesidigt erkännande och verkställande av beslut, utan att detta har lösts genom bilaterala samråd, underrätta rådet för en utvärdering av detta rambesluts genomförande på medlemsstatsnivå.

5. Varje medlemsstat som under ett kalenderår har tillämpat punkt 1b skall i början av det påföljande kalenderåret underrätta rådet och kommissionen om sådana ärenden där de skäl för icke-erkännande eller icke-verkställighet av ett beslut som det hänvisas till i den bestämmelsen har tillämpats.

Inom fem år efter det datum som anges i punkt 1 skall kommissionen utarbeta en rapport på grundval av den mottagna informationen, vilken skall åtföljas av eventuella initiativ som den finner lämpliga. Rådet skall på grundval av rapporten se över denna artikel för att överväga om punkt 1b skall bibehållas eller ersättas med en mer specifik bestämmelse.

Artikel 17 ***Ikraftträdande***

Detta rambeslut träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

enligt artikel 2 i rådet rambeslut .../.../RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff

a1)

Utfärdande stat:

Verkställande stat:

a) Den myndighet som har utfärdat beslutet om bötesstraff:

Officiellt namn:

Adress:

Ärendebeteckning (om sådan finns):

Tfn: (landsnummer) (riktnummer)

Fax: (landsnummer) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

Språk för kontakter med den utfärdande myndigheten:

Uppgifter om den person/de personer som skall kontaktas för att få ytterligare information för verkställighet av beslutet eller i förekommande fall för att till den utfärdande staten överföra belopp som erhålls vid verkställighet (namn, titel/grad, tfn, fax och, om sådan finns, e-post):

b) Behörig myndighet för verkställighet av ett beslut om bötesstraff i den utfärdande staten (om denna myndighet är en annan än den myndighet som anges i a):

Officiellt namn:

Adress:

Tfn: (landsnummer) (riktnummer)

Fax: (landsnummer) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

Språk för kontakter med den för verkställighet behöriga myndigheten:

Uppgifter om den person/de personer som skall kontaktas för att få ytterligare information för verkställighet av beslutet eller i förekommande fall för att till den utfärdande staten överföra belopp som erhålls vid verkställighet (namn, titel/grad, tfn, fax och, om sådan finns, e-post):

c) Central myndighet med ansvar för administrativ översändning av beslut om bötesstraff i den utfärdande staten:

Namn på den centrala myndigheten:

Kontaktperson, i förekommande fall (titel/grad och namn):

Adress:

Ärendebeteckning:

Tfn: (landsnummer) (riktnummer)

Fax: (landsnummer) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

d) Den myndighet/de myndigheter som kan kontaktas (om punkt b och/eller c har fyllts i):

Myndighet enligt a:

Kan kontaktas beträffande frågor som rör:

Myndighet enligt b:

Kan kontaktas beträffande frågor som rör:

Myndighet enligt c:

Kan kontaktas beträffande frågor som rör:

e) Uppgifter om fysisk eller juridisk person för vilken bötesstraffet har utdömts:

1. Fysisk person

Namn:

Samtliga förnamn:

Flicknamn, i tillämpliga fall:

Alias, i tillämpliga fall:

Kön:

Nationalitet:

ID-nummer eller socialförsäkringsnummer (om sådant finns):

Födelsedatum:

Födelseort:

Senaste kända adress:

Språk som personen förstår (om detta/dessa är känt/kända):

- a) Om beslutet översänds till den verkställande staten på grund av att personen som är föremål för beslutet normalt är bosatt där, lägg till följande uppgifter.

Hemvist i den verkställande staten:

- b) Om beslutet översänds till den verkställande staten på grund av att personen som är föremål för beslutet har egendom i den verkställande staten, lägg till följande uppgifter:

Beskrivning av personens egendom:

Egendomens belägenhet:

- c) Om beslutet översänds till den verkställande staten på grund av att personen som är föremål för beslutet har inkomster i den verkställande staten, lägg till följande uppgifter:

Beskrivning av personens inkomstkälla(or):

Inkomstkällans/ornas belägenhet:

2. Juridisk person

Namn:

Form av juridisk person:

Registreringsnummer (om sådant finns):

Registrerat säte (om sådant finns):

Den juridiska personens adress:

- a) Om beslutet översänds till den verkställande staten på grund av att den juridiska person som är föremål för beslutet har egendom i den verkställande staten, lägg till följande uppgifter:

Beskrivning av den juridiska personens egendom:

Egendomens belägenhet:

- b) Om beslutet översänds till den verkställande staten på grund av att personen som är föremål för beslutet har inkomster i den verkställande staten, lägg till följande uppgifter:

Beskrivning av personens inkomstkälla(or):

Inkomstkällans/ornas belägenhet:

f) Beslut om utdömande av bötesstraff:

1. Arten av beslut om bötesstraff (sätt kryss i tillämplig ruta):

- i) Beslut av en domstol i den utfärdande staten med avseende på en brottslig gärning enligt lagen i den utfärdande stat.
- ii) Beslut av en annan myndighet än domstol i den utfärdande staten med avseende på gärningar som är straffbara enligt den utfärdande statens lag. Det bekräftas att den berörda personen har haft tillfälle att få fallet prövat inför en domstol med särskild behörighet i brottmål.
- iii) Beslut av en annan myndighet än domstol i den utfärdande staten med avseende på gärningar som är straffbara enligt den utfärdande statens nationella lag eftersom de utgör överträdelser mot lagbestämmelser. Det bekräftas att den berörda personen har haft tillfälle att få fallet prövat inför en domstol med särskild behörighet i brottmål.
- iv) Beslut av en domstol med särskild behörighet i brottmål med avseende på ett beslut enligt iii.

Beslutet fattades den (datum):

Beslutet blev slutgiltigt den (datum):

Beslutets referensnummer är (om sådant finns):

Bötesstraffet innebär en skyldighet att betala (sätt kryss i tillämplig(a) ruta(or) och ange beloppet(en) med angivande av valuta):

- i) Ett penningbelopp som utdöms som påföljd för ett brott.
Belopp:
- ii) En ersättning till brottsoffer som utdöms i samma beslut, där brottsoffret inte får vara civilrättslig part i förfarandena och domstolen beslutar under utövande av sin domsrätt i brottmål.
Belopp:

iii) Ett penningbelopp som skall betalas för kostnader för de rättegångsförfaranden eller förvaltningsrättsliga förfaranden som leder fram till beslutet.

Belopp:

iv) Ett penningbelopp som skall betalas till en allmän fond eller till en stödorganisation för brottsoffer, vilket utdöms i samma beslut.

Belopp:

Det sammanlagda bötesbeloppet med angivande av valuta:

2. En sammanfattning av fakta och en beskrivning av omständigheterna när brottet/brotten begicks, bland annat tid och plats:

Brottets eller brottens beskaffenhet, brottsrubricering och den tillämpliga lagbestämmelse som beslutet grundar sig på:

3. Om de(t) brott som anges under punkt 2 ovan utgör ett eller flera av följande, bekräfta detta genom att sätta kryss i tillämplig(a) ruta(or):

Deltagande i en kriminell organisation.

Terrorism.

Människohandel.

Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.

Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.

Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.

Korruption.

Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

Penningtvätt.

Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.

IT-brottslighet.

Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.

Hjälp till olaglig inresa och olaglig vistelse.

Mord, grov misshandel.

Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.

Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.

Rasism och främlingsfientlighet.

Organiserad stöld eller väpnat rån.

Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.

Svindleri.

Beskyddarverksamhet och utpressning.

Förfalskning och piratkopiering.

Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.

Förfalskning av betalningsmedel.

Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxsubstanser.

Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.

Handel med stulna fordon.

Våldtäkt.

Mordbrand.

Brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens behörighet.

Kapning av flygplan eller fartyg.

Sabotage.

Beteende som står i strid med vägtrafikbestämmelser, inbegripet överträdelser av bestämmelser om körtid och viloperioder och av bestämmelser om farligt gods.

Smuggling av varor.

Intrång i immateriella rättigheter.

Våldshandlingar och hot om våld mot personer, inbegripet våldshandlingar under idrottsevenemang.

Skadegörelse.

Stöld.

Brott i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning vilka omfattas av genomförandeskyldigheter enligt instrument som antagits enligt EG-fördraget eller enligt avdelning VI i EU-fördraget.

Om denna ruta kryssas för, ange exakt vilka bestämmelser i det instrument som antagits på grundval av EG- eller EU-fördraget som dessa brott avser:

4. Om de(t) brott som anges i punkt 2 ovan inte omfattas av punkt 3, ge en fullständig beskrivning av ifrågavarande brott:

g) Status för beslutet om bötesstraff

1. Bekräfta att (sätt kryss i rutorna)
 - 1.1 beslutet är slutgiltigt,
 - 1.2 den myndighet som utfärdar intyget inte har kännedom om att den dömda personen har dömts för samma gärningar i den verkställande staten eller att något sådant beslut som meddelats i någon annan stat än den utfärdande eller den verkställande staten har verkställts.
2. Ange om fallet har varit föremål för ett skriftligt förfarande:
 - a) Nej, det har det inte.
 - b) Ja, det har det. Det bekräftas att den berörda personen i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning personligen eller via en företrädare med behörighet enligt nationell lag har underrättats om sin rätt att bestrida samt om tidsfrister för ett sådant bestridande.
3. Ange om den berörda personen inställde sig personligen till rättegången:
 - a) Ja, det gjorde han/hon.
 - b) Nej, det gjorde han/hon inte. Det bekräftas att personen personligen eller via en företrädare med behörighet enligt nationell lag underrättades om de rättsliga åtgärderna i enlighet med den utfärdande statens lagstiftning, eller att personen har meddelat att han/hon inte bestrider saken.
4. Delbetalning av bötesbeloppet
Om någon del av böterna redan har betalats i den utfärdande staten eller i någon annan stat och den myndighet som utfärdat intyget är informerad om detta, ange vilket belopp:

h) Alternativa straff, inklusive frihetsstraff

1. Ange om den utfärdande staten medger att den verkställande staten tillämpar alternativa straff, om det inte är möjligt att vare sig helt eller delvis verkställa beslutet om bötesstraff:
ja
nej
2. Om ja, ange vilka straff som kan tillämpas (beskaffenhet, maximistraff):
Frihetsberövande. Maximitid:
Samhällstjänst (eller motsvarande). Maximitid:
Andra straff. Beskrivning:

i) Andra omständigheter i fallet (frivillig information):

j) Texten till beslutet om bötesstraff bifogas intyget.

Underskrift av den myndighet som utfärdar intyget och/eller företrädare, som bekräftar att intyget är korrekt:

Namn:

Befattning (titel/grad):

Datum:

Officiell stämpel (i förekommande fall)

Prop. 2003/04:92

Bilaga 2

1. Uttalande från *kommissionen*

"Kommissionen anser att beslut om ersättning i enlighet med artikel 1 b ii omfattas av rådets förordning (EG) 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område och därför inte skall anses vara bötesstraff i den mening som avses i artikel 1 b i detta rambeslut."

2. Uttalande från *rådet*

"Rådet noterar att Tyskland har för avsikt att lägga fram ett initiativ om ännu ett rambeslut med åtgärder avseende samarbete mellan medlemsstaterna i förfaranden som avser vägtrafikbrott, i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i utkastet till rådets konvention om samarbete mellan Europeiska unionens medlemsstater inom ramen för förfaranden avseende vägtrafikbrott och verkställighet av böter som ådömts med anledning därav. Rådet kommer att behandla förslaget i avsikt att snabbt anta sådana åtgärder."

3. Uttalande från *rådet*

"Rådet noterar att överenskommelsen om artiklarna 2a, 4.2 e och 16.1b inte påverkar

- medlemsstaternas ståndpunkter i fråga om vilka lösningar som skall väljas för framtida instrument om ömsesidigt erkännande på det straffrättsliga området, och
- tolkningen av gällande instrument om ömsesidigt erkännande på det straffrättsliga området."

4. Uttalande från *Tyskland* om hänvisningen till beteende som står i strid med vägtrafikbestämmelser i artikel 2a.1.

"Endast överträdelse av trafikregler och av bestämmelser om skydd av trafikanläggningar skall betraktas som överträdelse och inte allmänna brott eller överträdelse av allmänna ordningsföreskrifter. Därför skall endast de bestämmelser som avser trafiksäkerhet eller underhåll av trafikanläggningar betraktas som vägtrafikbestämmelser."

5. Uttalande från *Österrike*

"Österrike förklarar att landet kommer att erkänna och verkställa beslut om brott enligt artikel 2a.1 sista strecksatsen utan kontroll av dubbel straffbarhet enligt 2a.3 endast under förutsättning att den utfärdande staten i intyget har angivit detaljerade uppgifter om brottet, tillämplig lagstiftning samt den exakta bestämmelse i rättsakten, antagen på grundval av EG-fördraget eller EU-fördraget, som utgör den rättsliga grunden för beslutet."

6. Uttalande från *kommissionen*

Prop. 2003/04:92
Bilaga 3

"Kommissionen understryker att unionen enligt artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen skall respektera de grundläggande rättigheterna såsom de följer av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner. I den mån som andra stycket i skäl 5 hänvisar till konstitutionella principer som inte är gemensamma för medlemsstaterna bör det utformas på så sätt att en medlemsstat tillåts tillämpa dessa konstitutionella principer som inte är gemensamma enbart på sina egna förfaranden."

Remissinstanser

Prop. 2003/04:92
Bilaga 4

Remissyttrande har avgetts av Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Malmö tingsrätt, Örebro tingsrätt, Justitiekanslern, Domstolsverket, Rättshjälpsmyndigheten, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsoffermyndigheten, Kriminalvårdsstyrelsen, Skatteverket, Tullverket, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund och Föreningen Sveriges kronofogdar.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 mars 2004

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Ulvskog, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad, Lund, Andnor, Nuder, Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin

Föredragande: statsrådet Bodström

Regeringen beslutar proposition 2003/04:92 Sveriges antagande av rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff